DÖNÜŞÜM

bugün yarına çıkar

Sahibi :
Ataol BEHRAMOĞLU
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü :
Ümit HASSAN

15 GÜNDE BİR ÇIKAR
SİYASÎ GAZETE

Yıl : 1
22 MAYIS 1965
CUMARTESİ
Fiyatı 1 Lira

3

MİLLET YAPAR AMA...

Cumhuriyet gazetesinde çıkan açıklamalar, batılı kapitalistlerin ve özellikle A.B.D.'nin Türkiye'yi ekonomik sömürmeleri yanında, askeri bakımdan aldattıkları gerçeğini bir kez daha ortaya koydu. Buna göre, Kıbrıs sorununun çıkışından (1955) bu yana A.B.D. Yunanistan silâhlı kuvvetlerini Türkiyeye oranla daha çok güçlendirmek için elinden geleni yapmıştı. Kıbrısa çıkarma yapılmasının sözkonusu olduğu günlerde, Amerikanın aldatmacaları yüzünden, Türkiye'nin elinde çıkarma gemisi yoktu. Yani Amerika, Yunanistan'a çok sayıda çıkarma gemisi verirken (Yunan askerleri Kıbrıs'a bu gemilerle çıkarıldı) Türkiye'ye vermekten kaçınmıştı.

Bunun üzerine Cumhuriyet "Başkalarının Vermediğini Millet Yapar" adlı bir kampanya açarak yurttaşları donanmaya çıkarma gemisi yapılması için yardıma çağırdı.

Bir oranda, olumlu bu girişim. Fakat ilkin kampanyanın adı yanlış ya da kötü. Başkalarının vermediğin değil başkaları verse de millet yapar. Başkalarının vermesine gereksinmenin kötülüğü ortada. Ayrıca, millet yapar ama böyle kampanyalar la para toplama yolu ile değil, işbaşına gelerek yapar.

Sonra, Kıbrıs sorununda Türkiye bugün yenilgi yolunda ise bu silâh gücümüzün azlığından değil, ulusal kurtuluş savaşlarının ilk örneğini vermiş olduğu halde Türkiye'nin emperyalistlerin yanında yeralmış omasındandır.

Kampanyanın önemi, emperyalizme karşı gittikçe somutlaşan hoşnutsuzluk havasının bir anlamda biçimlenmesine yol açmak ve başkalarından dilenmek gereğinin var olmadığını, Türk halkının yaratıcı gücünün herşeyin üstesinden gelebileceğini hatırlatmaktır. Ancak, birtakım kişilere, kampanyaya katılmakla görevimi yaptım sanısının yerleşmemesi, asıl görevin Türkiye'yi başkalarına gereksinmeyecek duruma getirmek yolunda çabalamak olduğunu anlatmak da kampanyayı açanların görevlerinden sayılmalıdır.

DÖNÜŞÜM kampanyaya çok dar olanaklarını zorlayarak 200 gazetenin satışı ile, yani 200 T.L. ile katılırken, girişimin (teşebbüsün) Türkiye'ye yararlı olmasını diler.

DÖNÜŞÜM

BU EKSİKLİK GİDERİLMELİDİR

Siyasi Partiler Kanunu'nun 86. maddesi bir çok sakıncaları gidermek amacıyla Siyasi Partilerin işleyiş biçimine yeni bir öğe (unsur) getirmektedir. Bu da partilere hazinece yapılacak yardımdır.

Bu tutum sevindiricidir. Çünkü **demokratik düzenin vazgeçil**mez öğesi olan partilerin ülkemizin sorunlarına baskılardan uzak ve bağımsız olarak eğilebilmeleri bu yolla daha kolaylaşmış olacaktır. Bilindiği gibi partilerimizin hemen hepsi mâli zorluklarla karşı karşıyadır ve bir siyasi pargiderlerini karşılamak hele büyük bir toplam tutan seçim harcamalarını gidermek için çoğunlukla kişilere başvurmaktadır. Kişiler de yardımlarını bazı şartlara bağlı olarak yapabilirler. Bu şartları gerçekleştirmek partiyi amacından saptırabilir. Halka hizmetle görevli olan siyasi partiler bazı kimselerin çıkarları için işleyen kuruluşlar durumuna sokulur. Partilere hazinece **yardım yapmakla bu yönden on**lara bağımsızlık sağlanacaktır.

Dikkat alanına önemli girmesi gereken nokta bu kanun maddesinde yer alan yardım şartlarıdır. Bu şartlara göre siyasi partilerin yardım alabilmeleri için bir önceki seçime girmiş olmaları, % 5 den yukarı geçerli oy almış olmaları ve bir önceki seçime girmemiş bile olsa TBMM birleşik **toplantısında grup'u olmaları ge**rekmektedir.

Anayasamız 56. maddesi ile siyasi partileri, ister iktidarda ister muhalefette olsunlar, siyasi hayatın vazgeçilmez öğeleri olarak saymıştır. Anayasa partiler **arasında ayırım yapmamış, hiç**birine imtiyaz tanımamıştır. Oysa bu şartlar altında seçime girmeyi hak kazanmış, bu hakkı Yüksek Seçim Kurulu'nca duyu**rulmuş bir siyasî parti 1961 se**çimlerine girmediği için bu yardımdan yararlanamıyacaktır.

Kanunun bu maddesiyle gelen şartlar Seçim Kanunu ve Anayasamızın seçimlerde eşitliği öngören 55. maddesiyle çelişmektedir. Seçim eşitliği ve güvenliği yalnızca açık sayım ve döküm demek değildir. O, her şeyden önce yasal (kanuni) şartların da eşitliğidir. Seçime giren bazı partilerin yardım alması diğerlerinin almaması seçimin eşitlik altında gerçekleşmesini engeller. Hazineden para alan parti güçlü bir durumda seçime girecek ve para alamayan parti kösteklenmiş olacaktır. Hiçbir demokratik düzen için de Devlet Hazinesi'nin seçim sonuçlarına etki ettiği görülmemiştir. Öte yandan partilerin hazineden yardım almasının nedeni onların bazı kişilere bağlı olmalarını önlemek ve en önemli giderleri olan seçim harcamalarını karşılamak olduğuna göre ileri sürülen bu şartlar kanunun kendi **amacına ve ruhuna aykırıdır.**

Hazineden yardım alabilmek için kıstas seçime girebilmek ol-

(Arkası 2. sayfada

KİMİN UŞAKLARI BUNLAR

«Yabancı şirketlerin yeraltı servetlerimizi işletmelerini kabul etmek, bizim iktisadi parolamızla bağdaşmıyan bir çözüm yoludur. Petrol gibi hayati bir üretimi onu binbir egoist ölçü ve hesaplara göre **ayarlıyacak** olan yabancı şirketlere **bırakmamak** için elele verelim.»

17 Mayıs günü Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi bir kampanya açıyor PETROL DA**VAMIZDA ELELE kampanyası.** 300 kadar pankart hazırlanıyor şehre asmak için. İşte bunlardan **biri daha «Kötü bir petrol kanunu ve onun daha kötü olan uygu-**

(Arkası 2 sayfada

KİMİN UŞAKLARI BUNLAR

lanışı yüzünden, petrol tüketimi için her yıl dışarıya yüz milyonlarca lira ödemekteyiz. Büyük millî görevimizi benimseyerek bu durumun izalesi için elele verelim» Bir gizli kapitülasyon hakkı tanıyan 1954 petrol kanunu sayesinde kanımızı emmişler şimdiye dek. Sırtlarını Teksaslı petrolcülerin adamı Max Ball tarafından hazırlanan bu kanuna dayamışlar, rafinerilerde yeri ham petrol yerine kendi kaynaklarından ithal ettikleri ham petrolü işlemişler, TPAO nun % 87 lik üretimine karşılık % 13 üretimde bulunmuşlar, dünya fiatlarının % 35 üstünde fiatla bize petrol satmışlar sesimizi çıkaramamışız.

Fakülteden 9 kişilik bir gurup gece 0.30 da Dışkapıdan başlıyorlar pankartları yapıştırmaya. İki taraflı bütün caddeyi donatıyorlar, zevkle koşuyorlar ora dan buraya. «Petrol kaynaklarımızı Türk sermayesi yani Türk müesseseleri işletecek olursa elde edilen bütün iktisadi değer yurdumuzda kalacak ve milli gelirimiz artacaktır.» deniyor pankartta. Ne güzel. Amerikanın dış ülkelerdeki yatırımı 20 milyar, her yıl bunlardan sağladığı gelir ise 40 milyar dolarmış. Bunun önemli bir kısmıda Türkiyeden sağlanıyormuş. Bizden aldığının yarısını bile vermiyor geriye yardım diye. Fakat bu gerçekleşirse Türk milleti iki misli yardım yapacak kendine. Binbir ümitle çırpınırken gençler Opera önlerinde polis geliyor, kartlardan birer örnek alıp dönüyor. Aradan yarım saat geçmeden tekrar gelip 1. şubeye götürüyor lar arkadaşları. Her şey bu yarım sat içinde oluverdi mi? Kım okudu kim gördü pankartları da, toplama emri verdi size? Gecenin ikisinde emniyet müdürü uyandırıldı mı? Kendisine danışıldı mı acaba? Yoksa o «Egoist» i «Komünist» okuyan 1. şubedeki komser mi verdi emri. O mu anladı pankartlarda suç unsuru olduğunu? Bu komiser ifadelerini alıyor izinsiz pankart yapıştırdıkları gerekçesiyle. Daha öncede pankart astı fakülteler Millet Yapar kampanyası için ama izinsiz asıldığı halde kimse toplamadı onları. Demekki suç değil bu. Durum öyle gös teriyor ki gündüzden haber almışlardı bunu. Bir gafil bildirmişti onlara ve her şey o zaman hazırlanmıştı. Ama kim emir ver di o polise, kimin adamı idi o?.

Bütün gençlik kampanyaya davet ediliyor. «Gençliğin ve kamu oyunun benimsediği davaları siyaset adamları da ergeç kabul etmek zorunluğundadır. Türkiye'nin petrol davasının **gençlik ve halk kütleleri tarafın** dan benimsenmesi demek, onun çözümünde en önemli adımın atılmış olması demektir.

Fakat ne var ki bütün arabalara yapıştırılan «Sömürülmeğe karşıysan kendi petrolünü kullan», **«Millî gelirini sömürenler**le olma, Türk petrolü senin isteklerine cevap verecektir», «Senin öz malın olan petrol ofisi senden aldığını millet için harcar." Muhtevalı kartlar toplatılmıştır. Arabasına pankart yapıştırılan bir şöför şöyle diyor. «İyisiniz hoşsunuz bizde sizinle beraberiz ama abi dün trafik polisi hem pankartı yırttı, hem elimdeki bildiriyi çekti aldı, üstelik birde plaka numaramı kaydetti» Bu polis **kim, bu kimin** uşağı. Onun üniformasında ayyıldız yokmu, onun maaşını Türk Milleti vermiyor mu?.

İki resmi polis bir Ziraatliyi tartaklıyorlar Kızılayda. Suçu «Pankartı neden yırttınız» demek. Bir Ziraatli daha geliyor, sonra A.Ü. Talebe birliği başkanı işe karışıyor, halk müdahale ediyor ve münakaşa büyüyor. Polisler toplama emrimiz var diyorlar Be gafil toplama emrin varsa bile yırtmağa, imha etmeğe hakkın varmı ki? Onun senin patronlarının patronları dahi yırtamaz. Polisler bir tehdit savuruyor. «1. şubeye götürürüz» diye. Galiba bilmiyorlar Türk kanunlarının kendilerine her yer de horoz'luk hakkı tanımadığını? Bunlar toplama emri de göstermiyorlar. Öyle bir emir yok çünkü ellerinde.

Öğrenciler yaka numaralarını alıyorlar. 4574 ve 396 Cankaya emniyetine mensup oldukları anlaşılıyor. Amirlerine soruldukta kendilerine bu hususta hiç bir emir verilmediği öğreniliyor. Polislerin akşamcı oldukları ve akşamki emre uyarak bu işi yaptıkları savunuluyor. Peki bu aksamdan kalma cahillere kimse emir vermedi de, kendileri mi düşündüler bütün bunları?

Kim bütün bunlar: toplatanlar, toplayanlar, orada burada yırtanlar. Ne gayeye hizmet ediyorlar. Sadece vediklerini ödemek için bu yolu tutmuşlarsa eh.... ama 'hanarak bunu yapıyorlarsa çok daha kötü, oturup ağlamak gerek onların yerine. "Mil let olarak bu utanç verici, haysiyet kırıcı duruma daha ne kadar devam edeceğiz.» diyen Ziraat Fakültesi bildirisine şöyle devam ediyor: «Midedeleri ile bağlı oldukları yabancı şirketlerin uşaklığını yapanlar, milli menfaatlerimizi korumak isteyenlere iftiralar yağdıran haysiyetsizler, Bilsinler ki ok yaydan fırlamıştır. Dönüşü olmıyan, Türk milletinin vekar ve haysiyetine lâyık bir yola girilmiştir.»

Yaydan çıkan okun geri dönemesine imkan yok artık Tüm Türkiye desteklesin bu kampanyayı, Şöförler Derneği karar alsın yabancı petrol kullanmamak için. Bakın nasıl kurtuluyoruz Sayın Demirel'in «Kanunla verilmiş haklar» dediği parazit hor tumlarından.

Bu girişimde Ziraat Fakültesini yalnız bırakmak, Türkiye'ye ihanet etmek olur. Daha ilk günlerde başladı sıkıntı. Pankartları Üniversite Matbaası basmasaydı daha büyük zorluklar çıkacaktı. Yırtılan toplatılan pankartlar yerine yenilerini asmak kolay olmasa gerek. Bize bizden başkasının dost olamıyacağı bu ülkede elele, omuz omuza çalışalım halledelim bu meseleyi Kıbrıs ihtilafında bile müdahaleyi düşündüğümüz zaman karşımıza jet uçakları yakıtı meselesi çıkmıştı. Bize böyle bir durumda petrol vermiyen yabancı sermayeyi desteklemiyelim ve onların uşaklarına da aman vermiyelim. Petrolü kendi eleman ve müesseselerimiz tarafından işletmemiz memleket yararına en uygun yoldur. Kendi elemanlarımızın petrolcülüğü başarabildikleri ise tecrübeyle sabittir. Bu gün elimizde bir muadelet listesi var. Yerli şirketlerin mamülleri ile yabancı şirketlerin mamulleri arasında hiç bir fark olmadığını bu ispatlıyor. Ve bu listenin altında BP, Shell, Mobil'in yetkili şahıslarının da imzası bulunmakta.

«Kanunlarla verilmiş hakları kanunsuz alamayız» madem, bu yolla alırız Türk şöförü bu görev sana düşüyor. Şuurunla hareket et..

Feridun ÖZERGÜL

Bu Eksiklik Giderilmelidir

malıdır. Bir parti kısa zamanda 15 ve belki daha çok ilde örgütünü kurarak Millî Bakiye'den Birleşik oy Pusulası'ndan yararlanma hakkını elde etmişse, bu parti ülkemizin şartlarının doğurduğu ciddi bir kuruluştur. 1961 seçimlerine girmemiş olması bu önemde bir kuruluşun açık bir haksızlığa uğramasını gerektirmez. Seçime giren bir partinin korunup diğerinin korunmaması yasa zoru ile birinin diğerine üstün kılınması demektir, Hazinenin Siyasi Partilere yapacağı para yardımı seçimlere giren bütün partilere yapılmalıdır. Tersi olursa seçimlerde eşitlik olduğu hiç bir zaman söylenemez.

Hemen belirtmek gerekir ki seçime giren partiler AP, CHP, TİP, CKMP ve MP dir. Bu partiler arasında bir önceki seçime girmemiş olan Türkiye İşçi Partisi ve MP vardır. MP TBMM birleşik toplantısında grup'u olduğu için Hazine yardımından yararlanacaktır. Oysa bu kuruluş parti olarak oy almış değildir. Türkiye İşçi Partisi ise hızla yurt ölçüsünde yayılmış ve 29 ilde örgütlenmiş bir partidir. Böyle bir parti geniş bir sempatizan kitlesine sahiptir. Bu ülkeye katkıda bulunan, vergi veren bu geniş kitle devlet tarafından TİP nin korunmasını elbet isteyecektir. Türkiyenin tek toplumcu partisi olan TİP ni Hazine yardımından yoksun bırakmak toplumcu hareketi yavaşlatmak isteği anlamına gelmektedir, çünkü bir önceki seçimlere girmemiş olan diğer bir parti korunmuştur.

Millet Meclisi Siyasi Partiler Kanunu'nu hiç bir değişiklik yapmadan onaylamıştır. Kanun görüşülürken Diyarbakır Millet Vekili Adnan Aral bir önerge vermiş ve Yüksek Seçim Kurulunca seçime katılabilecekleri duyurulan partilerden TBMM birleşik toplantısında grup'u olmayanlara da her yıl hazinece 500.0000 lira ödenmesini önermiştir. Adnan Aral'a önergesinin gerekçesini açıklaması için söz verilmemiştir. Kanun şimdi Senato'da görüşülecektir. Siyasi Partiler kanununun Senato'da dikkatle inceleneceğine ve yetkin senatörlerimizin gerçekleri göreceklerine inanıyoruz. Çünkü bilindiği gibi Senato belli niteliği olan üyelerden kuruludur. Yüksek eğitim görmüş olmak şartı Senato'yu Millet Meclisi'nden ayıran en önemli özelliktir. 27 Mayıs Devrimi'nin getirdiği bu kuruluş hak sızlığın ve eşitsizliğin önüne geçmelidir. Anayasa, Seçim kanunu, akıl ve sağduyu seçimlerin eşit şartlar altında gerçekleşmesi gerekliliğini buyurmaktadır. Yasalarımız, hiç bir gurubun ezilmesine yol açan yargılar taşımamalı ve Hazine yardımının seçime giren bütün partilere verilmesi sağlanmalıdır.

OLAYLARIN GETİRDİKLERİ

YÜCELEN BİR HALK ÖRGÜTÜ

Türkiye İşçi Partisi'nin 9 Mayıs 1965 Pazar günü yapılan Genel Yönetim Kurulu toplantısının en göze çarpan özelliği bu

kuruluşun halktan aldığı hızla çok kısa bir süre içinde yükselen ve genişleyen bir durum aldığının belirtisi olmasıdır. Yaratan nasırlı ellerin yeni, mutlu bir Türkiye kurmak için duydukları sabırsızlık ve güven bu toplantıda bir kez daha kendini gösterdi. Başından beri olayların gerçekçi ve Türkiye'nin çıkarlarına en uygun değerlendirmesini yapan TİP günden güne artan halk desteği ile ülkemizin siyasi ortamında ağırlığını duyurmaktadır.

Toplantıda ilk konuşmacı Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar halkın yarına olan güvenini dile getirmiş, halkın en kısa süre içinde yönetimi ele alacağını belirtmiştir. Daha sonra Kıbrıs konusuna değinerek bu sorunun Kıbrıs'ın yabancı üslerden temizlenmiş, silahsızlandırılmış, bağımsızlığı ve tarafsızlığı Uluslararası anlaşmalarla inanca altına alınmış, federatik bir devlet statüsüne kavuşturulmasıyla çözülebileceğini söylemiştir. Türkiye İşçi Partisi'nin Ulusal bağımsızlığımızla bağdaşma ve sözleşmeleri ve özellikle Amerika'ya ülkemizde yargı, gümrük, askeri alanda üstünlükler tanıyan, Ulusal Güvenliğimiz bakımından son derece tehlikeli bir durum yaratan ikili anlaşmaları reddettiğini, ve bunların Devletler Hukukuna uygun olarak bozulmasını istediğini belirtmiştir. Anayasamızın tastamam ve eksiksiz uygulanması gerektiğini söyleyen TİP Genel Başkanı dördüncü koalisyon hükümetinin özel teşebbüse ve yabancı sermayeye öncelik tanımasından doğan büyük tehlikeye işaret etmiştir.

Daha sonra TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas, Prof. Sadun Aren, ve diğer konuşmacılar TİP nin görüşlerini değişik açılardan açıklamışlardır.

Toplantının önemli bir yanı da Hamdoş adındaki Gaziantepli bir köylünün bütün salonu duygulandıran konuşmasının getirdikleridir. Hamdoş içten sözleriyle ağalık düzeninin bütün insandışılığını, sömürme düzeni içindeki emekçinin durumunu en iyi ipuçlarıyla anlattı. Halkın, baskı altında tutulsa da, uyutulmak istense de kendi haklarına sahip çıkacağını yalın ve gerçekçi bir anlatımla ortaya koydu. Halk kendi yaratıcılığının ve önderliğinin bilincinde aldatmacaların karşısına çıkabilmek ve yaşayışından gelen güçle kendine iktidar yolunu açmaktadır.

VİSKİ VE ALINTERİ ÜSTÜNE

Ereğli Demir Çelik fabrikaları tantanalı bir törenle açıldı. Yerli ve yabancı burjuvazi kucak - kucağa bütün yolsuzlukların, sömürülmüş alınterinin üstüne buzlu viskilerini yuvarladılar. Gazetelerin birinci sayfalarında törene katılanların uzun uzun adları yer aldı, aralarında bir tek emekten, çalışandan, yoksul halktan yana temsilci yoktu. İkiyüzelibin lira tutan şölen giderleri bu kuruluşların, başından başlıyarak kimin yararına çalışacağını açıkça gösteriyor. Fabrika 385 milyon liralık üretim yapacak her yıl ve her yıl viskileri içip coşarak «yabancılar ülkemizin zenginliklerini sömürmesin» diyenlere sövenler biraz daha ceplerini dolduracak. Ama halk, işçi, yaratılan değerin gerçek sahipleri bu düzmecenin farkında artık. Uyutucu sözlerin, altında yatan sömürücü anlama kolayca varmaktadır. Örneğin Sanayi Bakanı'nın «Fukaralık serap olacak» demesi hele bunu iç ve dış sömürgenlerin soygun şölenlerinde söylemesi halkı ancak güldürür. Fukaralık serap olacaksa durumumuz, keşke eski fukaralığımızda olaydık diyeceğimiz günler gelecek demektir. Sanayi Bakanının Ereğli Demir Çelik için «büyük iş sahalarımıza hareket ve kazanç getirecek» demesini böylece daha iyi anlarız. Bu sömürme düzeninde kazancın, refahın yalnız burjuvalara ve onların yabancı efendilerine ait olduğu hiç unutulmamak gerekir. Nitekim Amerikan Büyük Elçisi, Amerikan firmalarının Türkiye'den ancak Amerikanperverlerin egemen oldukları zaman gideceklerini söylemiştir. «Biz size mali yardımlar ve teknik programlar yaptık, Türkiyenin bizim işimize gelen «kalkınma programlarını kendi başına yürütebileceği gün çekileceğiz» demiştir. Biz, Amerika'nın kovulmadıkça hiç bir yerden çıkmıyacağına inandığımız için ülkemizden bütün yabancıların yerli ortaklarıyla birlikte sürüleceği günler çok yakındır diyoruz.

EMEĞİN YENGİSİ SÜRÜYOR

Toplumun en önde giden gücü işçi, haklı olduğu her alanda büyük adımlarla ilerliyor. Deri-İş işçilerine uygulanan lokavt emeğin yengisiyle sonuçlanmıştır. Deri-İş işvereni önce yapılan anlaşmada iş güvencesi vermemiş ve yapılan protokole karşı işçiler işlerine başlamamışlardır. Burada çalıştıranların tutumu burjuvaların gerçek yüzünü göstermek için yeterlidir. Hakkını almak için işini bırakan emekçiye karşı lokavtla karşı koyamayan sermaye ağaları, bu kez anlaşmadan sonra göreve katılanların işten çıkarılmayacağına dair güvence vermemişlerdir. Ama bu dev ilerleyişin durmayacağını da göz önüne getirmemişlerdir. Nitekim işçiler soylu direnmeleri sonucunda bu güvenceyi de elde etmişlerdir.

İşçinin uyanışı derinliğine ve genişliğine büyümektedir. Bu, yalnız üreten ve yaratanların yeri olan mutlu toplumun önemli bir aşamasıdır. Çanakkale'de ÇAN seramik fabrikası işçilerinin %80 inin katıldığı bir grev başlamıştır. İşveren burada da olaya bir oyun katmak istemiş grevin yasa dışı olduğunu söylemiştir. Bazı soyut kavramalarla, yükselen bir sınıfı altetmeye kalkmak işverenlerin elinden gelmiyecektir. İşçi Çan seramik fabrikasında patronun stok malını fabrika dışına çıkarmak için kullanılan romorkun önüne yatarken, yeni, ve emeğin değerini bulduğu toplum düzeninin bilincindedir. Topluma kendi hayat görüşünü ve yaşayışını egemen kılarak yarının mutlu Türkiyesinin kurulmasına yol açacaktır.

Bakanlar Kurulu'nun ikinci kez yabancı bir işvereni korurcasına aldığı ATAŞ grevini durdurma kararı efendilerinin işçilerini bile şaşırtmıştır. Grevin lehinde oy kullanan işçilerden bazıları Amerikalıdır. Bu bize durumun büyünüyle bir işçi sorunu olduğunu göstermektedir. Eğer Ulusal Güvenliğimiz petrol şirketinin çıkarlarıyla bağdaşıksa buna bizim diyeceğimiz çoktur.

CKMP ve AP GENÇLİK KOLLARI

CKMP ve AP Gençlik Kollarının yeni kurulan kurucu kolları birer bildiri yayınlıyarak gençliği kendi saflarında uğraşa çağırdılar. Şimdiye kadar gençlik kollarıyla hiç ilgilenmemiş bu iki partinin giriştiği bu çaba oldukça ilginçtir.

27 Mayıs 1960 dan sonra yurdumuzda hızla gelişen toplumcu akımın özellikle gençlik arasında büyük destek bulması, «hâkim çevreleri» tedirgin etmekteydi. Toplumculuğun bilimsel olarak ortaya koyduğu çözüm yollarının yurt gerçeklerine uygunluğu, bu çevrelerin bol mali imkanlarla desteklenen çalışmalarının gençlik üzerinde hiç bir etki yapmamasına sebep olmuştur. Bunun sonucu olarak da, bugün, Türkiye'nin sorunlarına sahip çıkan bir gençlik kitlesi her konuda ağırlığını göstermeye başladı. Halkla ilişkisi, bir aldatmaca düzenine dayanan mutlu azınlık partileri yakın zamanlara kadar bu durumu kendi taraflarına çevirecek bir davranışta bulunamadılar. Üniversitelerde yapılan açık oturumlar, bu partiler içindeki kişilerin düşünceden yoksun oluşlarını, kimlerin hesabına çalıştıklarını herkesin anlıyacağı şekilde ortaya koymuştu.

Bu arada, 27 Mayıs 1960 değişiminden sonra Milli Birlik Komitesi içinde, ne yapmak istedikleri bir türlü anlaşılamayan fakat herhalde, 1961 Anayasasının getirdiklerine yüzde yüz karşı olan bir gurup emekli ihtilâlci, iktidarda, bulunan CKMP ve ana muhalefet partisi CHP tarafından paylaşılıverdi. Özellikle CKMP ye yapılan gençlik aşısı, bundan sonra etkisini gösterdi. Üniversitelerimizde, yüksek öğrenim yurtlarında, bu parti gençlik kollarının kurucu kurulunun bildirisi dağıtılmaya başlandı. Doğrusu bir sağ partiden bu kadarı beklemezdi. Ama halka oyun oynamak, yalan söylemek, ve bütün bunların sonucunda onun sömürülmesine alet olmaktan başka işe yaramayan partilerimizden biri olan CKMP bunu da yaptı. Toplumcuların dört seneden beri uğraşını yaptıkları ve bu gün geniş halk kütlelerine mal ettikleri sloganlara sahip çıkıverdi. Bizi üzen, genç arkadaşlarımızın bu konuda kullanılmalarıdır. Yayınlanan bildiride toplumcuların savaşını yaptıkları noktalar vardır :

«Yine emperyalistlerin iktisadi, içtimai, siyasi ve kültürel istilâcılık hareketleri, kan emici kapitülasyonlar ülkemizde güler yüz görebilmekte.. Yine bir kaç tefecinin, sömürücünün pençesinde Türk insanı ezilmekte ve sömürülmekte.. Yine emeğin hakkı, alın terinin karşılığı verilmemekte; vatandaş bütün dertleri, dâvaları ve meseleleri ile başbaşa yardımsız ve sahipsiz bırakılmakta. Yine rüşvet, suistimal ve iltimas yadırganmayacak derecede yaygın olabilmekte. Lüks ve israf içinde yaşayan küçük bir azınlığa mukabil sefalet ve yoksulluk alabildiğine yayılmakta..

Buna karşılık alınan tedbirler, yapılan devrimler yüzeyde kalmakta, derinlerde hiç bir köklü değişme, yapıcı ve yaratıcı değişme yapılamamaktadır. Senelerdir ülkemizin kaderine hâkim olan hükümetlerin yaptıkları en olumlu şey, sağdan soldan dilenilen paraların bir kısmıyla, çok kısa bir süre için, yalancı refah havaları estirmekten öteye geçememiştir..»

Ama bildiride bütün sorunların çözüm yolu olarak bir ihtilâl eskisi kadro öne sürülüyor. Yalnış tutum buradadır. Bugün anlaşılmıştır ki, üsten gelme davranışlarla Türkiye'de başarıya ulaşma olanağı yoktur. Halkın içinde olmadığı ileri hareketler sürekli olarak tepki ile karşılaşmıştır. Bunun nedeninin halkın hiç bir ileri hareketten yararlanamamasında aramak doğru olur. Biçimsel davranışlar alt yapıyı değiştirecek köklü dönüşümlerin yerini tutamazlar. Alt yapıyı değiştirmek ise ancak halkın desteği, öncülüğü ile olur. Ondan kopmuş çıkışlarla, onun yararına sonuçlara ulaşılamaz.

27 Mayıs 1960 dan sonra toplumcular (okumuş, işçi, köylü) el ele bu kısır döngüyü kırma yolundalar. Kamutaya gerçek halk temsilcileri girdiğinde, sorunlar çözümlenmeye başlayacaktır. Türkeş ve arkadaşları halktan kopmuş ve «yukardan aşağıya» bir düşüncenin temsilcileridir. Bu kadro, bir süre, elverişli şartlarla yönetimi ellerinde tutmuşlardır. İlerleme çabaları ile dolu kısa geçmişimizde sonuçsuz kalan davranışlara benzer işler yapmaktan öte geçememişlerdir. Doğrudan halka yararlı, onun yaşantısını değiştirecek düşünceyi bu kadroda bulmak olanaksızdır. ki, sorun, üç beş sivrilmiş adamın başarabileceği bir iş olsaydı, bu gün bu çeşit bir tartışma bile gereksiz olurdu. Alpaslan Türkeş'in kafasında faşist bir yönetimin kaba çizgileri vardır. 12 Kasım 1960 akşamı Mülkiyede iktisadi görüşünü açıklarken «Her subayın bir otomobil sahibi olması memleketi kalkındırır. Ben Amerikada iken görmüştüm, her subayın bir arabası vardır. Hem, memlekette tamir sanayisi yükselir» demişti. Bu sözleri yarın seçimlerde millet vekili olma olanağı bile şüpheli bir parti üyesi iken değil, kendini en güçlü sandığı bir anda söylemişti beş senede Türkiye'de çok şey değişti. Biz Alpaslan Türkeş ve arkadaşlarının bu değişikliğin önünde değil, arkasında olduğuna inanıyoruz. Bildiriniz, bunun en büyük tanıtı. Halâ bir kadronun iş yapacağından dem vuruluyor. Emekçilerin hiç sözü edilmiyor.

Bu gün, CKMP, yönetime ortak bir partidir. Parti yetkilileri bu süre içinde yoksul halktan yana en ufak bir çaba göstermemişlerdir. Bu, yarın da böyle olacaktır. «Hâkim sınıflara» dayanan bir kuruluşun halka karşı olmaktan başka yapacağı bir iş de yoktur.

Eğer amaç «Nasyonal Sosyalist» sloganı ile faşist bir düzen kurma ise, genç CKMP lilerin buna karşı çıkmaları yurtseverlik olacaktır. Çünkü, bildiride sözünü ettiklerinin gerçekleşmesi bir düşten öte geçemiyecektir. Bu gün İspanya, Portekiz, Güney Amerika ülkeleri hep bunun örnekleridir. Türkiye'de halk uyanmıştır. Örnek gösterdiğim ülkelerdeki düzenleri ona kabul ettirme olanağı kalmamıştır.

CKMP nin yanısıra, alelacele kurulan AP gençlik kolları «müteşebbis heyeti» de bir bildiri yayınlıyarak, **bu partinin, halktan** yana olmayan kapitalist tutumunu bir kez daha ortaya koydu. Aslında, bildirinin «genç» sayılamıyacak kişilerce kaleme alındığı açıokta beli oluyordu. Bu günden halk oyunda mahkum edilmiş bir zihniyetin coşkun bir direniş içinde bulunan gençliği kazanma çabası bu «taşra avukatı» değişli bildiri ile başladı ve bitti.

AP, bu günkü utanç verici, Çombeci tutumunu değiştirme olanağını yönetici kadrosu ile yitirmiştir. Bunu, halk, oyları ile, kısa bir sürede tanıtlıyacaktır.

Burçin ALP

Bay Feyzioğlu,

S.B.F. Fikir Kulübü üç sene önce bir açık mektup yayınlayarak sizi «eyyamcılıkla» suçlamıştı. O günkü suçlama olsa olsa bir kulüp üyesinin kabinede görev alışından sonra, bir zamanlar hızlı savunucusu olduğu fikir özgürlüğüne karşı giriştiği bir takım azgın davranışları yerme idi. Gerçekten elinize olanak geçince bir takım gerçek aydınların tepesine «komünist» deyimini Demoklesin kılıcı olarak asmıştınız. Herhalde Millî Emniyet örgütü şahsınızda özlediği bir yöneticiye kavuşmuştu. Neyse ikbal günleri uzun sürmedi de gerçek aydınlar Menderesvari yöntemlerinizden kurtulabildirler. Perde arkasında geçen yıllar sizin tükenmişliğinizi daha iyi ortaya koydu. Siz üç toplantıda (Hukuk Fakültesindeki konferans, O.D.T.Ü. deki açık oturum) aynı şeyleri söyleaçık aturum) aynı şeyleri söyleyerek A.P. nin hızlı hatiplerinide geçtiniz. Bilimden nasibinizi alamadığınız geç olmakla beraber anlaşılmıştı. Nedense C.H.P. nin Profesör lâkaplı boş küplere fazla merakı var. Çelikbaşla ikiniz bulunmaz örneklersiniz doğrusu.

Sizden geçen üç yılda kötü alışkanlıklar edindınız. Bunların başında alkış toplama merakınız geliyor. Eyyamcılığınız olaylardan salonlara düştü. Salon neyi alkışlıyorsa bağıra çağıra içi boş sözlerle onu çağırıp durdunuz.

D.T.C.F. deki son açık oturum doğrusu ne olduğunuzu, tükenmiş kişiliğinizi ortaya koyarken sizi bir şey sanan birkaç kişinin gözünde de gerçek yerinize oturttu. Çok sözünü ettiğiniz kalkınma plânı siz ve benzerlerinizin bu halka yaptıklarının en iyi örneği idi. Bu içine düştüğünüz çelişmeyide pek güzel anlatıyordu. Bilimsel yönünüz tükendiği için sizin partiye bile karşı olan üç beş kişinin alkışlarını tercih ettiniz. Ama halkımız sizin gibileri şimdi pek güzel tanıyabiliyor Korkunuz, güçsüzlüğünüz bundan olacak.

PETROL VE MADENLER

Siyasal iktidarın başındakilerin tutum ve davranışlarının toplumdan gelen tepkilere göre şekil alacağının en belirli bir görünüşü geçen haftalarda oldu. Adalet Partili Enerji Bakanı Basına sızan haberlere göre, Petrol ve Madenleri, Yabancı kapitalin yararına bir düzen içine sokma çabasında idi. Bu amaçla iktidara gelir gelmez Millî bir Maden ve Petrol politikası uygulamak niyet ve tutumunda olan bir Ortaklık Genel Müdürünü tedirgin etmek için tedirgin etme yolları aradı. Milletvekillerine düzme sorular sordurdu, «şu uzmanla şu memuru yerlerinden at» dedi. Ortaklığa A.P. li denetçiler atadı ve onlarla Genel Müdürü rahatsız etme yolunu tuttu. Tarih ve toplum bilim bilgisinin kıt olduğu anlaşılan «Milliyetçiler Derneği»nin eski üyesi bu Bakan, bir kimsenin Hükümetteki yeri ne olursa olsun, Milletin tuttuğu davalarda ona karşı gelinemiyeceğini bilememişti. Bütün basın A.P. yi tutan bir kısım dergi ve gazeteler dahil Enerji Bakanı'nın karşısına çıktılar, ne Genel Müdüre dokunulabildi ne de Uzmanlara, sonuç Bakan için bir bozgundu.

Şimdi ayni kişi bu kez Başbakan Yardımcısını da yanına alıp, gine tarihi akışın karşısına çıkar. Morrison firmasının yüksek aylıklı eski Müşaviri Süleyman Demirel, kendi yakın arkadaşı Enerji Bakanını korumak için sahneye çıktı. Bay Demirel bir demeç verdi: «Petrol Şirketlerine hakları kanunla verilmişti, geriye nasıl alınırdı?» İşçi sekiz saatten fazla yeraltında çalışırken Bay Demirel acaba neredeydi? yabancı şirketin hakkı akla gelince mi ortaya kanun severlik çıkıyordu? Bir yazarın annesine kanuna aykırı olarak kendi partisinin gazetelerinde sövülürken Bay Demirel ve Turgut neredeydi? Akhisar'da, Kırıkkale'de bir Siyasal Partinin hakları çiğnenirken Bay Demirel iktidar koltuğunda değilmiydi? Bunlara verilecek cevap yoktur. Anlaşılan Bay Demirel yabancı ortaklıklara lâyık gördüğü himayeyi Türk özel ve tüzel kişilerine lâyık görmemektedir.

Kaldı ki kanunla verilen bu imtiyaz gine kanunla alınabilir. Demiryollarını ve limanları devletleştiren Mustafa Kemâl de meşru bir Hükümetin Başkanıydı. Zamanımızda çeşitli şekillerde Devletleştirmeler yapan Mısır, Suriye'den İngiltere'ye kadar bir çok örnek ortada dururken, Millîleştirmeyi hukuk dışı sayışı hukuk anlayışı eksiğinden değilse,bir zaman pek sarıldığı Milliyetçilik anlayışı eksikliğinden başka neyi ifade eder. Bay Demirel artık kendilerine birer sömürge gözüyle bakılan bazı ülkelerde ki petrol imtiyazlarının ne şartlarla verildiğini acaba biliyormu? Bilmiyorlarsa şunu haber verelim ki Kuvveyt Şeyhinin dahi petrollerine bizden daha elverişli şartlarla yabancı şirketlerevermekte olduğunu haber verelim. Ve gine haber verelim ki, bizim kadar elverişli şartlarla pet rol arama ve işletme hakkı veren ülke dünyada kalmamıştır.

CHP VE PETROL

A.P. bir acayip tutum içindeyken C.H.P. li dört Milletvekili Petrollerin Millîleştirilmesi için gruba önerge verdiler. Hemen arkasından Genel Başkan İnönü ayni yönde bir demeç verdi. Sonradan Gruptan sızan tartışmalardan anlaşıldı ki, bu önergeyi bir sağcı C.H.P. Milletvekili yermiş buna karşı çıkan eski Çalışma Bakanı ise Petrolde Millîleştirme nin C.H.P. programının bir gereği olduğunu belirtmiş C.H.P. bir uzun süre iktidarda kalmıştır. İkinci koalisyon ortakları C.K.M.P. ile Y.T.P. de yabancı kapitalin karşısında olduğunu söylerler bugünlerde. Ama partilerin programını hatırlamaları için aradan bu kadar zaman geçmesi, Millî petrol politikasını savunanların kamu ayında üstünlük sağlaması ve hele iktidardan düşmesi gerekmiştir. Parti programını muhalefete geçince hatırlamıştır. İnönü üçüncü koalisyon Başbakanı iken sorulan bir soruyu, Millîleştirme şöyle dursun petrol kanununda değişiklik yapmayı sakınca bulduğunu söyliyerek karşılamıştı.

Kamu oyu, gençlik ve basın Partilerin Millî çıkarları Savunurken açık ve tavizsiz olmasını özlüyor. İlerde de Siyasal tercihini tavizsiz siyasî partiler için kullanırsa bu sürpriz sayılmamalıdır.

BUĞDAY, FINDIK VE HÜKÜMET:

Buğday, Fındık ve Hükümet : Hükümet Buğday fiatlarını hayat pahalılanır gerekçesiyle artırmadı. Fındık üreticileri de tefeci tüccarın insafına bırakıldı. Karadeniz kıyılarının halkı, hava koşullarının kendilerine bağışladığı bol fındığı yok pahasına elinden çıkarma telaşında. Ankara'da B.M.M. ve Hükümet üyeleri bundan habersiz bir tutum içinde. Gelsin T.R.T. gelsin siyasi partiler kanunu, Milletvekili maaş zamları. Akhisar da Tütün üreticileri de toz duman arasında dertlerini dinletmeyip, elleri böğürlerinde kalmışlardı. Durumun sorumlusunu arayan bile yok.

Sorumlu bugünkü haktan uzak siyasal partilerin Meclis ve Hükümetteki temsilcileri Banka kredilerini üretici yerine, kapkaççı tüccara vererek köylünün soyulmasına seyirci kalan ve kredi işlerini düzeltmek için hiç bir çaba harcamıyan siyasal sorumluları Atatürk'ün Ulusumuzun efendisi niteliğini verdiği köylülerin alınterine saygıya çağırmakta, sayılmayacak kadar gerek vardır.

ÜÇTEN DOKUZA BOŞ OL !

Şaşırtıyor adamı valla şu Demirel, dış politika üzerine bir şey soruyorsunuz : "menfi müsbet bir şey söyliyemem" diyor, petrol konusunda bir şey soruyorsunuz : "ben ne hakemim, ne hakim" diyor. Biraz sıkıştırsanız hanıma sorîim bari diyecek nerdeyse. Ama sonra pattadak "Yabancı şirketlerin haklarını ellerinden alamayız" diyor. Boşanma bile kanunen tanınmış insanlara, böyle giderse halkın yabancılara ve onların Türkiye'deki uşaklarına yapacakları ilk şeyi söyliyelim : Talâk - ı Selase.

BESBELLİ

Batı Berlinde bir ahtapot kollarını yiyormuş. İnsanı düşündürüyor bu. Ama zavallı yaratığın siyasetle ve burjuvalarla hiç bir ilgisi olmadığı belli. Çünkü oturup 200 yumurta yumurtlamış bunu tanıtlamak için zaten.

VATAN KURTARAN ASLAN

Prof. Üstünel yazmış bir makale. Adını koymuş "Özel sektörü kurtarmak mümkün müdür?" A! Derdimiz neymiş meğer! Yahu, hergün yapageldiğimiz o değil mi? Özel sektörü kurtarmak pahasına Türkiye'yi batırmak.

HAB - I GAFLET

Bölükbaşı Bir gün uyandığımız zaman başımızda kızılları bulacağız demiş. Uyumayın bey ciğim, yâni illâ uyumamanız için herkesin başınızda tırt, tırt diye bağırması mı gerek?

İkinci 1965 Bütçesi

Arslan Başer KAFAOĞLU

III. ncü İnönü Hükümetinin düşürülmesi amacıyla Millet Meclisinde redde uğrayan ilk 1965 Bütçesi, Suat Hayri Ürgüplü Hükümetince ufak tefek değişikliklerle-Peşin söyleyelim ki bu değişiklikler de olumsuz yönde olmuştur-tekrar Yasama Organına sunuldu. Bu haftanın Başında Millet Meclisi gündemine alınan, maceralı 1965 bütçesi, 10 gün sonra kanunlaşacak, bu suretle de Türkiye bütçesiz yönetilmekten kurtulmuş olacak.

İlk 1965 bütçesi, İnönü Hükümetince, Beş yıllık Plân'ın kanunlaşmasından sonra düzenlenen bütün bütçeler gibi, kendi yılına ait «Yıllık Program»a uygun bir şekilde hazırlanmış olduğu gerekçesiyle Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. Bütçe ve Plân karma komisyonundan ve Senato'dan geçerek, Millet Meclisine gelmiş, burada tümü üzerindeki görüşmelerden sonra reddolunmuştu. Bu red üzerine III. ncü İnönü Hükümeti çekilmişti. İlkönce geçici Bütçelerle pek de bütçe tekniğine uygun olmayan harcama ve tahsilât izinleriyle, geçici çarelerle Mart, Nisan ve Mayıs ayları geçiştirilmiştir. Şimdi geri kalan 9 aylık devreyi kapsayan ve şüphesiz ilk üç aylık harcamaları ve tahsilâtı da onaylayan «İkinci 1965 Bütçesi» görüşülmektedir.

Bütçenin gerek Senato ve gerekse Millet Meclisinde görüşülmesi sırasında söz alan Muhalefet sözcüleri gibi, bazı teknisyenler de ilk bütçenin reddolunuşunun hukukîliği ve siyasal uygunluğu üzerinde durmuşlardır. Birgrup teknisyenlere göre Bütçenin tümü reddolunamaz. Bizce bu iddia doğru değildir. Bütçe hatta teknik bakımından beğenilse bile, onu uygulayacak siyasal kurul demek olan «Hükümet» i güvene layık bulmayan bir yasama organı onu düşürme hakkına sahiptir. Bu durum bütçenin siyasal niteliğinden doğan bir sonuçtur. Bütçe ile Meclisler Hükümete, hükümet etmenin anahtarını teslimetmektedirler. Bu bakımdan bu anahtara lâyık olup olmadığını araştırma ve gerekirse ondan bu güveni esirgeme haklar da vardır. Parlâmentoların bütçe hakkı denilen ve yasama organlarının tarihte doğuş nedenlerini doğuran hakkın kısıtlanışı hiç bir nedenle ve hiç bir şekilde kısıtlanamaz.

Tabiatiyle yukardaki açıklamalar, bütçeyi reddetme gibi sonuçları ağır bir davranışla Hükümeti düşürmenin sakıncalarının üzerinde titizlikle durulmasının önemini inkar anlamında alınmamalıdır. Bunun gibi, Hükümete güven duymama konusunun birden ortaya atılmasının nedenleri ve bu nedenlerin ortaya çıkış tarzının meydana çıkardığı olumsuz davranışlar da elbette ağırlığından kaybetmeyen olgulardır.

Bütçelerin 1962 denberi önemlerinin azalışı bir diğer olumsuz gelişme olarak üzerinde durulmaya değer. 1962 den beri hükümetler 1962 geçiş Programına veya Yıllık Programlara Bütçelerin uygun olduğunu ilân ve ve propaganda hevesiyle, bile bile hayali gelir tahminleri yaptılar ve yapmıyacakları harcamaları gider bütçesinde gösterdiler. Uygulama sonunda gelirler bile bile şişirilen seviyeleri bulamayınca gelişi güzel gider budamaları yaparak bütçeleri denkleştirme çabalarına girdiler. Bu uygulamanın sonucu olarak bütçenin kendi ile tatbikatı arasında ilgi değil benzerlik bile kalmadı. Bunun canlı örnekleri aşağıdadır.

a. 1962 Bütçesi,

Giderler senesi içinde yapılan zam ve ilâvelerle 10 Milyar 645 Milyon lirayı bulmuşken, gelir hedeflerinin tutulamayışı nedeniyle 1 milyar 231 milyon lira yani % 12 kısılarak 9 milyar 414 milyon lira olarak uygulanmıştır. Özellikle yatırım harcamalarında yapılan 555 Milyon liralık kısıntı geçiş programı uygulamasını felce uğratmıştır.

b. 1963 Bütçesi

Bu bütçede şişirilen gelir ve gider tahminleri ile 12 milyar 963 milyon lira olarak Meclisin onayından geçtiği hâlde, Plân'ın gelir hedeflerine ulaşılmadığından 1 milyar liradan fazla kısıntı yapılarak 11 milyar 489 milyon lira ile bağlanmıştır. 4 milyar 65 milyon lira olarak programa konulan 1963 yatırımları 468 milyon gibi azımsanamıyacak bir kısıntıya uğramıştır.

c. 1964 Bütçesi,

Bu yıl gelirler 11 milyar 824 milyon lira olarak gerçekleşmiş, bir yandan 500 milyon lira bütçe açık verirken, bir yandanda giderler 1.4 milyar lira kısılmış, yatırımlar sadece % 71 oranında gerçekleştirilebilmiştir.

Görülüyor ki, 1961 yılından sonra ki Hükümetler, sırf plân ve programlara uyulduğunu ifade etmek gayret ve hevesi içinde bile bile gerçekleşmeyecek gelir vegider tahminleri ile Yasama Organı'nın huzuruna çıkmakta beis görmemişlerdir. Diğer taraftan yasama organları da bir ya da iki yıl önce ki sonuçları hiç gözönünde bulundurmadan Hükümet tasarılarını onaylamışlardır. Bu durumda bütçeler eski önemlerinden kaybetmişlerdir.

Bütçeleri-döküman olarak-arka plâna iten plân ve yıllık programların yapılmış olmasıdır. Bilindiği gibi yurdumuzda plân uygulamasının yapıldığı 1963 yılından bu yana kamu cari ve yatırım harcamaları yıllık programlarda belirtilmektedir. Kabul olan Plânlama Tekniği içinde programlara geniş bir takdir alanı bırakılmaktadır. Bakanlar kurulunca onaylanan bir programın Yasama Organından geçen Bütçeye, yön ve şekil verişi gibi karip bir hukuki olgu üç yıldır tekrarlanmaktadır.

İkinci 1965 Bütçesi görüşülürken en çok söylenen sözlerden biri de bu bütçenin önceki 1965 bütçesinden çok farklı olmadığıdır. Bundan daha olağan bir şey olamaz. Çünkü 27 Mayıs Anayasası ve bu Anayasanın kurup geliştirdiği kurumlar ve kuvvetler karşısında toplumcu olmayan partilerin yolları farksız hale gelmiştir.

«İktidar bizde değildir» diye bugünkü hükûmetin ortak sorumluluğundan kaçan A.P. de dahil, şimdi parlamentoda temsil olunan partilerin hepsinin tek başlarına hükümet kurdukları halde bile tutacakları yol bundan pek farklı olamaz. Hükümetler Türkiye'de varolup kuvvetlenen kurumlar ve toplum yararına gelişen kuvvetler karşısında bundan daha sağa kaymak olanağını kaybetmişlerdir. Böyle bir kayış, sağa gidenler için bir macera niteliğini aşamaz. Özel sektör bundan fazla korunamaz, sağ akımlar bundan çok korunulamaz, sol düşünce bundan daha çok baskıya alınamaz. Enflâsyonla milyoner yaratılamaz. Dış politika bundan daha fazla Amerikanize edilemez. 27 Mayıs Anayasa'sının sosyal ve lâik ruhu içinde gelişen kamu oyu orta soldan daha sağa kayacağı bir yönetimi mahkûm etmeye yeter bir olgunluğa gelmiştir.

Diğer taraftan, daha sağda bir iktidara özenilse bile bunu bir bütçe kanalıyle yerine getirebilmek olanağı da yoktur. Çünkü gelirleri artırmadan bütçe politikasını değiştirmenin yolu açık değildir. Plân hedeflerine ulaşamıyan bir gelir bütçesini bu hedeflerin üstüne çıkarmak ise, Türkiye İşçi Partisi dışında hiç bir partinin yapabileceği bir iş değildir.

Kültür Emperyalizmi Kurumlarını Açıklıyoruz:

AMERICAN FIELD SERVICE

«American Field Service», «Amerikan Alan Hizmeti» anlamına gelen adından da anlaşılacağı üzere, I. Dünya savaşı sırasında Avrupa'da savaşan Amerikalı askerlerin yaralılarını ateş hattından gerilere taşımak için kurulmuş, başlangıçta bu yönü ile insancıl bir kuruluştur. Aynı görevine II. Dünya savaşında da devam eder. Savaş sona erdiğinde, savaş dışında bir anlamı kalmadığından, AFS kendine bir son vermeyip, bu kez de barışçıl bir yönde çalışmayı kararlaştırır. Artık dünyada savaşların önü alınmalı ve AFS bir daha eski görevine dönmemelidir. Savaşların önünün alınması ise, gerçekten yerinde bir görüşle (!), Amerikan halkı ile dünya halklarının yakınlaşmasına bağlıdır, denir. (Oysa Amerikan halkının kendisi her iki savaşta da istememiştir savaşa girmeyi).

Amerikan halkı ile dünya halklarının (yalnız bir çeşit dünya halkları kastedilir bundan) yakınlaştırılmasında en iyi yol, savaş sonrası kurulan Amerikan İmparatorluğu ülkelerinden getirilecek üniversiteli öğrencilerin Amerika'da bir yıl konuk edilmesi ve onlara bir Amerikan üniversitesinde okuma olanağının sağlanması olacaktır. AFS işe girişir ve aradığı nitelikteki öğrencileri getirtmeye başlar. Fakat aradan bir iki yıl geçince farkına varılır ki işler hiç te umulduğu gibi yürümemektedir. Hele AFS'in işlerine gittikçe ilgi duymaya başlayan State Department (Amerikan Dışişleri Bakanlığı) gözünde alınan sonuçlar kötüdür. Çünkü Avrupa'dan gelen üniversite öğrencileri Amerikanizm'le aslâ bağdaşmıyacak, gerçekçi olduğu için zehirli fikir ve davranışları da beraberlerinde getirmekte ve kendileri etkilenecekleri çevrelerini etkilemektedirler; Amerika onlara iyiyi, güzeli göstereceğine onlar Amerika'ya birşeyler öğretmektedirler.

Bu acıklı ve alabildiğine olumsuz gelişme, AFS'in kendi yöneticilerinin de ağzından açıkça belirtildiği gibi, köklü bir değişikliğe gereksinme gösterir. Bu kez getirilecek öğrencilerin 17-18 yaşlarında olması ve Amerikan High School (Lise) larında okutulması denensin derler. Ve görülür ki umulanlar gerçekleşecektir; Amerikalılaştırma oyunu ba-

«. . . Vazifemi Yaparım.»

şarıya ulaşacaktır. Oyunun yeni kurallarını State Department'da çok beğenir ve bazı düzenlemelere girişir. Artık bu toy ve düşünü düzeyleri olmayan körpe zihinleri Amerikanizmin savunucusu yapmak olanağı iyi işlemektedir. Kendi ağızlarından belirtmekte bir sakınca görmedikleri gibi, artık bir parça da Amerikalıdır bu gençler. Hattâ onlara bir de Amerikalı aile kazandırılmıştır (yanlarında yılı geçirdikleri aileler). Dünya halkları Amerikan halkına yaklaşmaktadırlar bu durumda. Amerikan İmparatorluğunun her yerinde kültürleri saptırılmış bireycikler Amerikan siyasal ve ekonomik çıkarlarının bekçileri olarak yayılmışlardır.

Hitler'e karşı savaşmaya gelip beş yıl içinde dünyanın her kıtasında ülkelerin üstüne oturan Amerika Birleşik Devletleri, Amerikalıların bir türlü anlıyamadıkları nedenlerle, üstüne oturdukları uluslarca itilmeye başlar. Dünyanın her yerinde Amerikan ordusuna, azgın barış ordusuna ve onun getirdiği Amerikanizme sepet havası çalınmaya başlanır. Amerikan hegemonyasının sarılması üzerine State Department tüm olanakları değerlendirerek hegemonyayı sürdürmenin yollarına eğilir. Eğildikçe AFS önem kazanır; eğildikçe AFS State Department'ın bir organı haline gelir. Hegemonyanın çökmekte olduğu bu yıllarda Türkiye'de AFS bütün açıklığı ile bir kültür emperyalizmi kurumu olarak gerçek kişiliği ile ortaya çıkıyor.

AFS'in Türkiye'ye gelişi Amerikanizm dalgalarının ülkemize en güçlü olarak vurduğu 1953-1954 yıllarında olmuştur. Birkaç öğrenci ile başlayan program süratle geliştirilerek bugün her yıl 100'ün üstünde Lise öğrencisini, birer Amerikalı olsunlar, Türkiye'deki ekonomik ve siyasal çıkarlara kendi halklarının sahip çıkmasına engel olsunlar ilerde diye Amerikalı dostlarımızın kucağına gönderiyor. Dünya çapında işleyen AFS oyunu içinde üçüncü duruma gelen bu gidişi süratlendiren Türk - Amerikan Field Service derneğidir. Bu derneğin kurucuları AFS programı çerçevesinde Türkiye'den ilk giden Amerikalılaştırılmış Türk öğrencileridir. Bu kurucular oldukça iyi örgütlenmiş olan TAFSD'nin yöneticilerini her yıl kendilerinden sonra gidip gelenler arasından seçerler.

TAFSD'nin faaliyetleri Millî Eğitim Bakanlığının en ufak bir denetiminden uzaktır. Amerikalıların her burunlarını soktukları yerin bir dokunulmazlığı vardır ya, ondan yararlanırlar. TAFSD'nin bütçesini Türk öğrencilerin programın gerçekleştirilmesi için yaptıkları katkılar meydana getirir. AFS bu paraya örgüt gelişsin diye hiç dokunmaz ve TAFSD'nin yöneticileri tarafından tam bir özel teşebbüscülük ile diledikleri gibi kullanılsın diye Türkiye'de bırakır. TAFSD her yıl Anadolu'ya ekipler halinde gider, kültür emperyalizminin, yani Amerikalılaştırılmanın yeni kurbanlarını büyük bir özenle seçer.

AFS'nin işleyişi faaliyette bulunduğu ülkenin geri kalmışlığına veya ileriliğine göre değişir. İleri Avrupa ülkelerinde AFS burslarını dileyenler başvurmaları üzerine alınırlar. Bizde, yani geri kalmış ülkelerde, AFS öğrencilerin ayağına kadar gider ve âdeta zorunlu kılar onları Amerika'ya gitmeye. Propagandası, yarattığı düş gerçekten imrenilecek bir şeydir. Anadolu'ya yayılır; yardakçıları eli ile kurbanlarını seçer ve seçerken soyut ölçüler uygulayarak oyununa en elverişlisini bulur. En elverişlilerini seçer ki Amerikalılara yaransın, gelecek yıl daha da fazla kurban yollayabilsin.

TAFSD'nin içinden yürütülen oyunu biraz olsun ulusal çıkarlarımıza uygun yapmayı dileyenler çıkmamış değildir. Ancak o zamanlarda TAFSD'nin değişmez kurucular kurulu onları elemek yoluna gider; çünkü onların dileği kültür sömürücülüğünün gerçekleşmesidir. Çünkü Amerikan kültürünün bize kazandıracakları çoktur; bize soyguncu özel teşebbüsçü ahlâk ve yalan - demokratik yaşamın kuralları gereklidir.

Ulusal çıkarlarımıza ulusca ve tüm gençliğimiz olarak eğildiğimiz bu günlerde tinsel varlığımızı sömüren bu halktan koparma yabancılaştırma oyununa son vermenin yolları araştırılmalıdır.

Salim ALTAY

Evrim ve Sosyalizm

Esat ÜMiT

İnsan'ın tabiata hâkimiyet derecesi, yüzbinlerce yıl, onun ancak yaşamasını olağan kılacak ölçüde kalmıştı. Bu yüzden yakın işbirliği halinde çalışmak ve avladıkları hayvanları ya da topladıkları kökleri aralarında paylaşmak zorundaydılar. Bu üretim ve üleşim koşulları içinde yaşayan insan topluluğuna bugün ilkel toplum diyoruz.

İnsanın tabiata hakimiyet derecesi, zamanla gelişti; bazı hayvanları ehlileştirdiler ve yerleşerek tarımı ilerlettiler. Bu başarılarının sonucu olarak, kendi yaşamalarına ancak yetecek kadar ürün elde edebilme sınırını aştılar; bu temel ihtiyaçlarının üstünde ve ötesinde bir ürün fazlası sağlamaya başladılar. Bu fazla ürün, başkalarının çalışması ile meydana gelen fazla ürüne dayanarak, bizzat kendisi üretim yapmayan, ve rahat yaşayan bir sınıfın doğmasını mümkün kıldı. Böylece ilk sınıflı toplum meydana çıktı.

O günlerden bu yana üretim kuvvetlerinde çok, çok büyük gelişmeler oldu. Bugün artık insanlar, modern cihazlar ve donatımlarla ve bir arada çalışarak, yaşamaları için gerekli temel ihtiyaçların çok üstünde ve ötesinde akıl durduracak kadar büyük bir ürün fazlası istihsal etmektedirler. Kölelikten kapitalizme kadar çeşitli sınıflı toplum biçimleri hep, insanın üretim gücündeki değişik gelişme aşamalarına bir aşamalar da ürün fazlasının gittikçe artan ölçüde çoğalmasına, ve bir hakim sınıfın bu ürün fazlasını kendine mal etmek için kullandığı değişik usullere tekabül eder.

Köle emeğine dayanan toplumda, köle sahibinin malı olan köle, insan değilmişçesine, öküz ya da at gibi alınıp satılabilirdi. Yalnız kölenin üretime devam edebilmesi için köle sahibi gene öküz ya da at gibi, onu beslemek, barındırmak ve giydirmek ihtiyacını duyardı. Bir de onun üretim yapmasını sağlamak için toprak, ham maddeler ve âletler temin ederdi. Bizzat bir üretim aracı olan köle dahil bütün üretim araçları köle sahibine ait olduğu için kölenin meydana getirdiği ürünün tamamı, tabiî olarak, köle sahibine ait olurdu.

Köle emeği az verimlidir. Kölenin içinde yaşadığı koşullar onun, emeğin verimliliğini arttıracak teknik için araştırmalar yapmasına da imkân vermezdi. Halbuki o düzen içinde bu gibi araştırmaları yapmak asil efendiler için ayıptı. Bu sebeplerle teknik, çok yavaş ilerledi. Buna mukabil ticaretin gelişmesi ilk toplum biçimi olan klan'ı dağıttı ve ferdi mülkiyeti doğurdu. Toprakta ilk ferdi mülkiyeti toprağın büyük parçalar halinde birleşmesi, yani büyük toprak sahipliği izledi. Eski köleler ve sonradan toprağını büyük toprak sahiplerine kaybeden köylüler, toprak köleleri (serf) haline geldi.

Böylece feodal toplum, ya da derebeylik düzeni ortaya çıktı. Burada sömürme kölelikten daha iyi fakat ücretli emekten daha kötüdür. Bu düzende üretimi bizzat yapan serf, toprağa bağlıdır. İstediği zaman efendisini değiştiremez. Ama kendisine ait bir küçük toprak parçasına maliktir. Yılda şu kadar gün efendisinin toprağında ücretsiz çalışmak zorundadır; buna angarya denir. Yılın kalan günlerinde ise kendi toprağında, kendi hesabına çalışmak hakkı vardır. Efendinin toprağının ürünü efendiye aittir, ama kendi toprağında ürettiği, köylünün kendisine aittir. Derebeyine başka karşılıksız hizmet borçları da vardır, ama nihayet bir hayvan, bir üretim aracı olmaktan kurtulmuştur. Emeğine karşı birşey, kendi toprağının ürününü almaktadır.

Zanaatlar, loncalar içinde teşkilâtlanmış ve sınırlanmıştır. Buradaki üretimin sınırlı olması, teknik ilerlemenin yavaş olması sonucunu vermiştir. Üretim, topluma ve artan ihtiyaçlara cevap veremez oldu. İhtiyaçların devamlı artması ve ticaretin yeniden gelişmesi, artık verimliliği az gelen feodal toplumun temellerini sarstı. Ticari kapitalizmi önce, manüfaktür denilen, büyük atelyeler izledi; teknik kendisini bağlayan zincirlerden kurtuldu. Üretimde fabrikalar ve endüstri kapitalizmi doğdu. Ortaçağda tarımın üstünlüğü, batıda yerini endüstrinin üstünlüğüne bıraktı. Feodal toprak mülkiyeti de dağıldı ve yerine batıda, tarım kapitalizmi geldi.

Kapitalist düzende, bütün toplumun yaşamasını mümkün kılan bütün üretimi endüstri ve tarım işçileri ve üretim sürecine katılan fikir işçileri yapar. Yalnız bunların ürettiği ürünü kapitalistlerin kendilerine mal etme usulü, öncekilere göre, çok karmaşıktır. Köleden ve serften farklı olarak ücretli işçi, çalışmağa kanunen mecbur değildir. Ne var ki, üretim araçlarından yoksun olan emekçinin, yaşamak için, üretim araçlarına sahip olan birinin iş yerinde çalışmaktan başka çaresi yoktur. Bu da kanunî mecburiyetten daha ağır bir zorunluluktur. Bu sistemde de ücretli işçi, her iş gününün ilk birkaç saatinde kendi iş gücünü muhafaza ve devam ettirmek için gerekli olan miktarda ürünü üretir, yani üretimi karşılar. Diğer saatlerde ürettiği, üretim araçlarına, yani makinalara, fabrikaya, sahip olan kapitalist müteşebbise ait olur.

İşçinin kendi hayatını ve iş gücünü sürdürmek için çalıştığı zaman ne kadar kısalırsa, ayni iş günü içinde, üretim araçları sahibi için çalışacağı saatler o kadar artar. Yani kapitalistin eline kalan ürün böylece çoğalır. Bu sebeple kapitalist, mütemadiyen yeni tekniklerden faydalanarak emeğin verimliliğini arttırmaya çalışır. Bu devamlı teknik gelişmeler ve artan verimlilik, kapitalist düzene girmiş ülkelerde, yeni endüstri yatırımlarını teşvik eder. Bir an gelir ki kapitalist endüstri ülkesinde hem ham madde darlığı hem mamul eşya pazarı sıkıntısı belirir. Bunu sömürgecilik devresi izler. Fakat bir taraftan kapitalist ülkelerdeki endüstrinin ve tekniğin aralıksız gelişmesi ve bunun sonucu olan aşırı temerküz, kapitalizmi tekeller aşamasına getirirken; diğer taraftan sömürgelerin yetmemeğe başlaması bu tekeller ve onlara bağlı olarak kapitalist devletler arasında sert çatışmaları ve dünya harplerini getirir. Bu aşamaya emperyalizm diyoruz.

İşte bu aşamadan itibaren kapitalizme ve onun kaçınılmaz sonucu emperyalizme karşı asıl etkili mücadele sömürge ve yarı sömürge halklarının omuzlarına yüklenir. Gelişmiş kapitalist ülkeler emekçileri için mücadele, esas itibarile, biraz daha fazla refah için yapılmaya başlanır. Çünkü asıl sömürülen sömürge, yarı - sömürge emekçilerinin sırtından kazanılan paraların bir kısmı, kapitalist ülkeler emekçilerine ücret zamları ve sosyal güvenlik tedbirleri biçiminde intikal eder. Buna mukabil geri bırakılmış ülkeler halklarının yarattığı değerler, onlara empoze edilmiş bulunan uygun düzen içinde, kendi vatandaşları olan aracı tacirler eliyle ve toprak ağalarının da yardımıyla dışarı akar. Geri bırakılmış ülkelerin bu hâkim sınıfları, aldıkları bir aracı payının devamı uğruna, yani bir aracılık bahşişi karşılığında, yurttaşlarının yarattığı değerlerin dışarıya, emperyalist ülkelere aktarılmasına yardımcılık ederler. Bu emperyalist etkilerin ve aracıların çıkarı, geri bırakılmış ülkelerin endüstrileşmesini önlemelerini emreder. Bu sebepledir ki sömürge, yarı sömürge ülkelere modern teknoloji çok geç ve yavaş girer ve modern endüstri bu ülkelerde ancak dış çıkarlar ile çatışmadığı ölçüde ve dış çıkar sahipleri müsaade ettiği kadar kurulabilir. Yani üretim, toplumun ihtiyacı ve ilerleme zarureti ölçüsünde artmaz.

Yaşamak ve yaşamak için ilerlemek zorunda olan bir toplum, bu durumda ne yapabilir? Onun bu hayatî adımı atmasını önleyen nizam, yani kapitalizm ve onun kaçınılmaz sonucu emperyalizm, değişmedikçe bir adım ileri atmanın mümkün olmadığı an, gelip çatmıştır. Kapitalist yol, sadece dış çıkarlara ve onların aracılarına yaramakta, memleketi mahvetmektedir.

Bu durumda toplumun yaşamasını ve ileri gitmesini önleyen geri kuvvetlerin elinden ekonominin kilit noktalarını almaktan başka çare yoktur. Kompradorların ve ağaların çıkarları tasfiye eğilirse endüstrileşmemize engel ekonomik çıkar kalmaz. Kompradorların ve toprak ağalarının ve onların tabiî müttefiki bankaların ekonomik bakımdan tasfiyesi, gelişme yolumuzu açar ve «çağdaş uygarlık» düzeyine erişme amacı, bir hayal olmaktan çıkıp yakın hedef haline gelir. Kompradorların ve bankaların ekonomik tasfiyesi, dış ticaretin ve bankacılığın millîleştirilmesi, yer altı zenginliklerinin devletleştirilmesi ile; toprak ağalarının tasfiyesi ise toprak reformu ile olur.

Yani, kapitalist olmayan gelişme yolu, bir tarih ve yaşama zarureti olarak kendini iyice hissettirmiştir.

Kapitalist olmayan gelişme yolu böyle bir zorunluluk olarak ortaya çıktığına göre, hâkim sınıflar bu doğru yolu tutabilirler mi?

Bu güne kadar böyle bir istidat görünmedi. Bundan sonra görülebileceği de çok şüpheli, daha doğrusu imkansızdır; çıkarları, yani mahiyetleri buna engeldir. Onlar başkalarının ürettiği toplam üretimin aslan payını dışarı aktarmak, buna karşı önlerine atılan ufacık bir parçayı kemirmek sayesinde ve bunun için vardırlar.

Şu halde onların elinden memleketin ekonomik egemenliğinden önce, siyasi egemenliğini kurtarmak, mantıkî zorunluluktur.

İşte bu noktada, hakim sınıfların dirayet ve basireti birazcık rol oynayabilir. Tarihî zarureti farkedip yükselen emekçi ve

DEVRİM VE GENÇLİK

Atatürk Türkiye Cumhuriyetini genç kuşaklara emanet etti. Genç kuşaklar her dönemde değişen fakat niteliklerini sürdüren bir kuvvet olarak toplumda iyi, devrimci ve geliştirici niteliklere sahip çıkan insanlar topluluğudur. Büyük Ata, devrimlerini ve cumhuriyeti bir kadroya, bir insana hatta bir sınıfa bırakmak yerine devrimci nitelikleri devamlı olarak tazelenen bir kuşağa bırakmakla, aynı zamanda devrimi yapan kuvvet ve olguları ne kadar iyi anladığını da ortaya koymuştur. Geri kalmış ve geriliğe itilmiş toplumlar ekonomik gelişmelerini yapabilmeleri hatta bağımsız yaşayabilmeleri için devamlı şekilde devrimler yapma zorundadırlar. Yurt içinde, toplum içinde koşullar, üretim tekniği değiştikçe, dış ilişkiler başka şekillere girdikçe toplumda kendini buna uyduracak devrimleri yapmak zorundadır. Bu zorunluk onun gelişme ve yaşama savaşının kaçınılmaz gereğidir.

Böyle olunca, devrimler bitmez. Bir alanda biten devrimi, bir diğeri izler. Devrimlerin bitmesini bir yerde durularak geride kalan devrimleri savunmakla yetinilmesini isteyenler, önerenler ya gelişmeye karşıdırlar ya da toplumun yaşantısından ümidi kesmişlerdir. Devrimler, eğer toplum yaşayacaksa, sürecektir. Yani, toplumsal ilişkiler zaman zaman köklü değişikliklere uğrayacaktır.

Toplumda devrimlere öncülük eden kuvvetler, sosyal sınıflar hangileridir? Az gelişmiş ülkelerde, sınıf ilişkileri kesin olarak belirmediğinden, ya da devrimci sınıflar bilinç kazanmada geri kaldıkça devrimlerin itici gücü olarak «gençlik» çıkmaktadır. Son yılların olaylarını bir bir izlersek ileriye doğru gelişmeleri az gelişmiş ülkelerde gençliğin itmekte olduğunu görürüz. Bir rüşvet yönetimi olan Kore'deki Sygman Rhee rejimini düşüren ayaklanma bir üniversite gençliği hareketi ile başlamıştır. Nuri Sait Paşa'yı deviren hareketin, üniversite gençliğinin ön sırayı tutan bir cephe ile başladığı hatta emperyalistlerin ahlâksız uşağı Nuri Sait Paşa'nın Irak'taki bütün üniversite, yüksek okul ve hatta liseleri kapatarak tutuculuk düzenini ayakta tutmağa çalıştığı, çok yakın bir geçmiş olarak aklımızdadır. Sudan'da anti - emperyalist devrim, bir üniversitelinin kanıyla sulanmış, üniversite gençliğinin işçilerle el ele verişi ile silahlı kuvvetler de devrim hareketine karışmıştır. Vietnam'da gençliğin bağımsız, Amerikalılardan arınmış bir ülke yaratmak için silahlı ve silahsız çalışmalarını yabancı basından izliyoruz. Lâtin Amerika'da Amerikan sömürücülüğüne karşı çıkan kuvvetlerin başında da gençlik var.

Türkiyemizde de 27 Mayıs ta ilerici kuvvetlerin, ordusuyla, basınıyla, işçisiyle harekete geçmesinde ilk adımı atan üniversite gençliği olmuştur. 28 ve 29 Nisan günleri tutucuların, «meşruluğunu kaybetmiş bir iktidarın» emrindeki silahlı polislerin karşısına göğüslerini açarak çıkan, silahsız ama inançlı genç üniversitelileri tarih bir devrimin ilk öncüleri olarak selamlıyacaktır. 27 Mayıs'tan sonra yeşeren devrim ağacının gürlüğünde, akan üniversite kanlarıyla sulanmış olmanın büyük rolü vardır.

Gençliğin, ileri nitelikleri ile geri kalmış ülkelerde, devrimci hareketlerin itici kuvveti oluşu nedensiz değildir. Bunun devrim kavramından ve gelişmenin özünden gelen köklü ve gelecekte de tekrarlanacak değişmez nedenleri vardır. Bir defa, devrim, toplumsal ilişkilerde temelli ve köklü değişmeler demektir. Bu değişmeler toplumun tamamı için zorunlu-elbette faydalı-olmakla beraber, yerleşmiş bazı tabaka ve sınıfların çıkarları bakımından istenmez. Hatta istemiyenlerin tutucu düzenden en çok yararlanan kişiler, dolayısıyla siyasal ve ekonomik olarak toplumda kuvvetli kişiler ve sınıflar olması devrim hareketinin karşılaştığı en önemli güçlüktür. Devrim, tutucuların kuvvetlerinin devrimciler karşısında türlü şekilerde oyla, kuvvetle yenilmesi sonucu gerçekleşen toplumsal bir olgudur. Tutucular nasıl bugünkü düzenden en çok yararlanan kişi ve sınıflar ise, devrimci olanlar da şüphesiz, gelecekten en çok yararlanacak kişiler ve sınıflardır. Değişen bir düzenden en çok yararlanacak kuşak da tabiatıyla genç kuşaktır. Bu nedenle, devrimleri istemekte genç kuşaklar daha olumlu bir davranış içine girmeye elverişlidir.

İkinci olarak, her iyi şey gibi devrim de genç ve gür fikir akımlarından doğar. Geçmiş ve zamanı geçerek çürümüş akımlarla inanç ve fikirleri nasırlaşmış kişileri, devrimci yeni fikir ve akımlara, hele eyleme getirmek verimsiz denemese bile oldukça zor bir çabadır. Her genç yaratık gibi «gençlik» denilen kuşakta gürdür, sıhhatlidir, her iyi şeyin, her devrimci hareketin gençlikten gelişi ya da gençlikten gelmese bile en çok onca benimsenmesi, büyük Atatürk'ün yukarıdaki gerçekleri değerlendirmekteki büyük dehasını da en iyi gösteren bir gelişimdir. Genç kuşaklar daima toplum içinde gelişmeyi, toplumun daha canlılık kazanmasını isteyecekler ve devrimler de bu nedenle süregidecektir. Doğanın ve tarihin çizdiği bu çizgiyi değiştirmeye kimsenin gücü yetmiyecektir.

Atanın ve tarihin çizdiği yolda başarıyla yürüyen Türk gençliğine ne mutlu...

---

toplumcu hareketin hakkı olan iktidara imkan veren hakim sınıflar, mevcudiyetlerini ve mücaddelerini, daha bir müddet devam ettirebilirler. Bu suretle yeni üretim ilişkileri ve yeni üretim tarzına intibak için zaman kazanmış olurlar. Bu da Anayasa düzeninin siyasi imkanlarını yeni kuvvetlere tam olarak tanımak, bu suretle parlâmenter demokratik mekanizmanın bir yerlere takılmadan işlemesini temin etmekle mümkün olur. Kendilerine fikir ve sistemlerini yayma özgürlüğü tanınan, teşkılât ve mücadele icaplarını engelsiz yürüten toplumcular, bu takdirde, Anayasa dışı yol ve usulleri hem uygulayamazlar, hem buna kendileri inanmazlar, hem bu istikamette kimseyi kazanamazlar. Düz yol dururken yer altında geçit arayana deli der herkes.

Ama çürümüş ve vatanı aleyhine işleyen kapitalist mekanizmayı ne bahasına olursa olsun muhafaza etmek hırsına kendini kaptıran, dış ilişkilerini sürdürdüğü için buna biraz da mecbur olan bir iktidar, ne ederse kendine ve temsil ettiği sınıflara eder. Demokratik mekanizmayı millî bağımsızlık hareketi aleyhine ve toplumcu harekete karşı tek taraflı bir silâh gibi kullanmaya kalkmak büyük cinayet olur. Tarihî bir zaruret olarak kapıyı çalan millî bağımsızlık ve sosyalizm hareketine, kapıyı sürmelemekle karşı koymaya çalışana da, deli der herkes.

Bağımsızlıktan ekonomik ve millî bağımsızlığa, kapitalizmden sosyalizme zarurî geçişin tarzını ve yolunu tayin etmek imkanı, henüz, hakim sınıfların elindedir. Onların Anayasayı eksiksiz uygulaması ve demokratik düzene bağlılığı, bu kaçınılmaz geçisin yurtta sulh, cihanda sulh ilkesine uygun ve en az zararla, en az sarsıntı ile olmasını mümkün kılacak tek çaredir.

27 MAYIS'IN ANLAMI

14 Mayıs 1965 günü Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinde «27 Mayısın Getirdikleri» konulu bir açık oturum yapıldı. Bu oturumda, eskiden beri söylenenlere katkı getiren ve olaylara başka bir açıdan bir mantık zinciri içinde bakan tek konuşmayı Prof. Aren yaptı. Aren özetle şunları söyledi :

«27 Mayısın getirdiklerini ortaya koyabilmek için 27 Mayısın neye karşı yapıldığını hatırlamak gerekir. 27 Mayıs hareketi DP yöneticilerine karşı yapılmıştır. Bunun böyle olduğunu yalnız onların tutuklanmaları, sorguya çekilmeleri de göstermektedir. Burada, DP yöneticilerinin ne yaptıklar nı, ne yapmak istedikl rini düşünelim. DP idarecileri memleketi özel sektör eliyle kalkındırmak istiyorlardı. Bu daha önce de böyle idi. Halk Partisi pprogramında, temelin özel teşebbüs olduğu yazılı idi. Ne var ki DP idarecileri sahiden özel sektörün adamları idiler. Onların yönetiminde kapitalizm, gerçekten gelişmiştir.

DP nin ilk yıllarında başarılar elde edildi. Buna tabiat ta yardım etti. Yağmurlar bol yağdı. Kullanılmayan döviz birikimleri, boş kapasite kullanıldı. Halk ilk yıllarda DP yönetiminden hoşnuttu. Özel sektörün niteliğinden gelen yolsuzlukları görmüyordu. Ne zaman ki özel sektör eliyle kalkınma mukadder güçlüklerle karşılaştı o zaman yakınmalar başladı. Halk sıkıntıya düştü. Özel sektör eliyle kalkınmanın tek yolu bir takım insanları zengin etmektir. Her mahallede bir milyoner yaratma politikası halkı tedirgin etti. Her mahallede bir milyoner yaratmak için yapılan yolsuzluklar yüzünden DP iktidardan düşmekten korktu. Gerçeklerin duyulmaması için baskı yoluna gitti. Basına yasaklar koydu. B.M.M. ni ve muhalefeti baskı altına almak için Tahkikat Komisyonu kurdu. DP yöneticilerinin öğrenimleriyle, tutumlarıyla bağdaşamıyacak bir yola gidildi. Yani gericiliğe tâviz verildi.

Yaşama gücü olan her ulus gibi Türk ulusu da buna direndi. 27 Mayısta DP yöneticileri devrildi. 27 Mayıs DP yöneticilerine ve onların anlayışına, zihniyetine karşı idi. 27 Mayısı yapanların böyle kesin bir iktisadi tutumları, anlayışları olmayabilir.

Ama 27 Mayıs kapitalizme karşı (anti kapitalist) bir devrimdi. Bunun böyle olduğunu iki şeyden anlıyoruz: 1 — Böyle büyük tarihsel hareketler bunları yapanların düşüncelerinden çıkmaz. Örneğin 1789 Fransız devrimi, halkın, günlük gereksinmelerini gidermek için ayaklanmasından doğmuştur. Bu devrimi yapanlar derebeyliği yıkmayı düşünüyorlardı. Halk dertlerini çözmek için bir takım işler yapınca bu, eski düzenin yıkılması sonucunu doğurmuştu. Tarih bunu gösteriyor. 27 Mayıs'da böyle olmuştur. 2 — 28 Mayıs günündeki basına bakarsak, ana yasa, hukuk devleti, ispat hakkı gibi konuların değil, yolsuzlukların, hırsızlıkların, suistimallerin başköşeyi tuttuğunu görürüz. 27 Mayısın ertesinde yapılan ilk işler bankalar el konması, alışılmamış bir şey olan, özel kasaların açılması gibi şeylerdir. Yasa dışı yollardan para kazanmaya karşı olan hava o günlerin en belirgin niteliğidir. Bir süre sonra, 27 Mayıs öncesinde hiç sözü edilmeyen özlemi çekilmeyen şeyler oldu. Servet beyanı kabul edildi. Toprak reformu konusu ortaya çıktı.

27 Mayıs çok şeyler getirmiştir. Getirdiği en önemli yenilik başka bir kalkınma yolunun fikriyatının yapılmasına ve bu düşüncenin örgütlenmesine fırsat hazırlamış olmasıdır. Artık, düzenin temeli tartışmaya konu olabilmektedir. Ayrıntılar yerine sas tartışılabilmektedir.

27 Mayıs hareketi, sosyalist bir devrim değil, anti kapitalist, kapitalizme karşı bir devrimidir. Kendisi bir yan tutmamış nevar ki taraf tutulmasına fırsat vermiştir.

Aynı hava içinde anayasa yapıldı. Anayasa, toplumculuğu destekleyen bir Anayasa idi. Bu, toplumcu hareket bakımından geri kalmamamızı sağlamıştır. 27 Mayıs böylece Sosyalist değil, sosyal kapsamlı bir devrimdir.

İRAN GENÇLİĞİNİN İSTEKLERİ

Uyanan halklardan biri de İran halkı. Petrol sömürücülerinin ortağı Şahın yönetimindeki İran halkı korkunç bir baskı rejimi ile sindirilmeye çalışılıyor. Artık toprak reformu adı altında, kıraç, işe yaramaz toprakları köylüye dağıtıp, verimli toprakları ağalara peşkeş çekmek gibi uyutmacaları halkın yutmadığı anlaşıldıktan sonra tek çare olarak bir baskı yönetimi kurulması kalıyor.

Yabancı petrol şirketleri ülkeyi alabildiğine sömürür, toprak ağaları köylüyü alabildiğine istismar ederken, Şah ülkesinden sömürülen petrolden aldığı payları İsviçre bakanlarına transfer edip, afyon ticareti ile servetini arttırmaya çalışmaktadır.

Bu duruma karşı çıkan gerçek aydınlar ise yabancı sermayenin beslediği silahlar ve Amerikan Gizli Servisinin emrindeki İran Gestaposu SAVAK'ın tedhis yöntemleri ile karşılaşmaktadırlar.

Son olaylar bunu bir kez daha açıkça göstermiştir. Bu konuda İran Talebe Derneği aşağıda verdiğimiz bildiriyi yayınlamıştır.

Son olarak şunu söylemek isteriz ki:

TARİHİ UYANIŞ NE AMERİKAN DOLARLARI. NE DE GESTAPO YÖNTEMLERİ İLE DURDURULAMAZ.

"Bilindiği gibi, 10 Nisan 1965 tarihinde Tahran Saray'nda bir Suikast olayı geçmişti. Bu olaydan sonra, İran'ın SAVAK (Gizli Emniyet) Teşkilâtı Suiskastın tahkikatına girişti. Ve bu tahkikatı kendine mahsus usullerle yapmaya koyuldu. Oysa, yine bildiğiniz gibi, Suikast olayının faili olay sırasında öldürülmüştür.

SAVAK'in, bu tahkikattaki asıl maksadı neydi? Geçmişe bakınca, bunu kolayca anlayabiliyoruz. Failinin in ucu bırakmak sızın öldürüldüğü ve Suikast, dünyanın dört bir yanında öğrenim gören İranlı aydınların, öğrencilerin, yani, İran'ın gelecekteki tek ümidi olan gençlerin aleyhine kullanılmak istenmektedir. Dünyadaki İranlı Talebe Konfederasyonunun eski üyeleri ve bizim arkadaşlarımızdan bazıları bu olayla ilgili imiş gibi gösterilmek istenerek tutuklanmış ve Orta Çağ usulleriyle sorguya çekilmiş, işkence görmüşlerdir. Yine, olayları dünya haberler ajansından öğrendiğimize göre, bunlardan biri olan Mühendis Perviz Mikha, bu işkenceli sorgular sırasında ölmüştür.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, geçmişe bakınca görürüz ki, şim di insanlık dışı işlemlerle baskı altında tutulan bu İran'lı gençler, fakir, aç ve herşeye boyun eğen zavallı İran halkının aydınlığa, refaha, güzel günlere kavuşacağına, en samimi şekilde inanmış olanlardı. İşte İranlı vatansever aydınların bu inançlarına hep karşı çıkmış olan SAVAK Teşkilât bu Suikast olayını da kendi karanlık emelleri için istismar etmekte, böyle bir olaydan faydalanmak, çeşitli iftiralarla İran'ın ümidi olan aydın kütleden intikam almak ve bu kütleyi bölmek istemektedir.

İran Hükümetinin yürüttüğü bu Suikast olayının tahkikatı tamamen keyfi bir usulle yapılmaktadır. Tutuklanan aydınların olayla uzak veya yakın hiçbir irtibatı yoktur.

Bizim İran Hükümetinden İstediğimiz :

1 — Olayın sorgularının insani usullere uygun şekilde yapılması,

2 — Milletlerarası Kızılhaç Teşkilâtı temsilcilerinin, bugüne kadar belli olmayan usullerle sorguya çekilen sanıklar muayene etmesine İran Hükümetinin rıza göstermesi,

3 — Gerçeğin İran Milleti ve Dünya efkarınca öğrenilebilmesi için sanıkların askeri mahkemelerde ve kapalı şekilde değil, tarafsız mahkemelerde ve açık olarak yargılanması,

4 — Merkezi Cenevrede bulunan Milletlerarası Hukuk Komisyonu temsilcilerinin, Suikast olayı ile ilgili iddiaları incelemek üezere İran'a girmesine İran Hükümetini rıza göstermesi,

İnsan Hakları Beyannamesine imza koymuş İran Hükümetinin, yukarda sıraladığımız makul istekleri kabul etmesi, gerçeği kısa zamanda ortaya çıkarabilir.

Biz Ankara'da bulunan öğrenciler, kardeş Türk Milletinin, onun aydınlarının, Üniversite öğrenim üyelerinin, öğrenci teşekküllerinin yazarlarının, siyasi partilerinin, işçi teşekküllerinin ve bütün kuruluşlarının, İran Hükümetinden, İran'da haksız yere tutuklanarak insanlık dışı hareketlere tabi tutulan aydınların haklarının korunmasını istemelerini rica ve arzu ediyoruz.

Bu bildiri, Ankara İran Talebe Derneği 8. Genel Kurul Toplantısında alınan karardır."

Büyük Uyanış

Emin Türk ELİÇİN

Zeki gözleriyle «Pencere» sinden bakarak dünya ve yurt sorunlarını şimşek parıltısı ile aydınlatı aydınlatıveren sayın İlhan Selçuk sosyalist İngiliz aydını John Strachey'in bu ad altındaki kitabını da şaşılacak bir aydınlıkla niteleyivermiş. Eline sağlık! Ben o görüş ve yargılara bütün Türk aydınlarının ulaşmasını isterdim. Ama biliyorum ki, düşünce emperyalizmi ekonomik ve politik emperyalizmden daha bulaşkan bir derttir; Avrupa hayranlığı azgelişmiş ülkeler'in aydın çevrelerinde en amansız bir sansürdür.

Zamanımızda politik, hatta ekonomik sömürgecilik dünya çapında çökmektedir, ama Avrupanın bilim ve sanat yolarından edindiği kafa sömürgelerinin kurtuluş savaşı daha yeni yeni başlıyor. Türk ulusu emperyalizme karşı askeri ve siyasi bağımsızlığını kazanalı yarım yüzyıla yaklaştı, ama bilim ve bilinç boyunduruğunu kırıp kafa özgürlüğüne kavuşması ancak şimdi, 27 Mayıstan buyana başlamış bulunmaktadır. Hem okadar sağlam başlamıştır ki, körü körüne Batı öykünmeciliğimizden kalan bütün tabulara, tutucu ve gerici güçlere, tehdit dolu kanun maddelerine karşın yürüyor, büyüyor ve gün geçtikçe daha da güçleniyor. Türk aydını tarihte ilk defa özgür ve özgün düşüncenin tadını almış, ezbercilikten kurtulup bütün «Değerleri yeniden değerlendirmeye» koyulmuştur. Bu gürbüz akımı durdurmıya artık hiç kimsenin gücü yetmiyecektir, 141 ve 142 ler ergeç batık bir gemiden artakalan tahta parçaları gibi bu akıntıda sürüklenip gözden kaybolacaktır.

Evet, Avrupa bugünkü üstünlüğünü kendi işçi ve köylüsünü sömürmekten çok daha fazla, yabancı kıt'alardaki halkları tümden sömürmüş olmasına borçludur. Yüzyıllar boyunca sürdürdüğü bu yağma ve soygun düzeni olmasaydı gözkamaştıran «Batı Uygarlığı» da olmazdı. Bunu Avrupanın yalnız kapitalist burjuvaları değil, proleter işçileri de, köylüleri ve esnafı da, ve haydi haydiye aydınları da biliyor. Onun için kendi sosyalist ideolojilerinin dünkü sömürge ve yarı sömürge halklarınca benimsenmesine engel olmak için ellerinden geleni yapıyorlar ve işbu «Büyük Uyanış» gibi zihin bulandıran, soygunculuk düzenini gizlemiye çakışan sözde bilimsel kitaplarla «Yeni sömürgeciliği» beslemiye, desteklemiye, şirin göstermiye çabalıyorlar.

Bu genel olarak bütün Avrupa aydınlarının tutumudur; ama asıl İngiliz sosyalistlerinin, bugünkü Anglo - Sakson üstünlüğünün süregirmesinin neye bağlı olduğunu pek iyi bilen İngiliz sosyalistlerinin dünya görüşüne daha uygun düşer. Kendi kapitalistleriyle dostça bir çekişme halinde bulunan, bir kaç oy farkıyla iktidara gelip, birkaç oy farkı ile centilmence iktidardan düşen İngiliz İşçi Partisinin liderlerini bir gözönüne getirelim; Makdonald'ı Baldvin'den, Atlee'yi Çörçil'den Vilson'u Makmilan'dan ayırdedebilir misiniz? İngiliz emperyalizmini savunmada birinciler ikincilerden hatta daha yüzsüz değil midirler? İngiliz emperyalizini-içi sızlıyarak ta olsa-öncülüğü bugün Amerikaya kaptırmıştır, ama İşçi Partisi iktidarı ortak çıkarları savunmak için Amerikanın ardından gitmeyi, Viyetnam gibi, Kuba ve Dominik gibi yalın zorbaırk politikasında bile onu desteklemeyi yüzü kızarmadan benimsememiş midir?

Bu yüzsüzlüğü biz Türkler de Kurtuluş Savaşımızın hemen ertesinde görmüşüzdür.

Lozanda İngiltereyi temsil eden ve sömürgeciliğin en bağnaz savunucularından biri sayılan Lord Kürzon orada yalnız petrol yatağı Musul vilayeti topraklarını isterken Mayıs Haziran 1924 de İstanbulda toplanan Türk İngiliz konferansında İngiltereyi temsil eden işçi iktidarının delegesi Sir Persi Koks Musuldan başka Hakkâri vilayetinın bir kısmını da istemistir. Oysa İşçi Partisi sömürgeciliğe karşı olmak iddiasında idi. (bakınız Tek Adam — Ş.S. Aydemir S. 197).

İlhan Selcuk haklıdır. Türk aydını için gerçek uyanış böyle sahte «Büyük Uyanış»ların maskesini düşürmekle başlar.

DOMİNİK

ve Amerikanın bu ülkeyi sömürmesini sağlamıştı. Fakat, bu oyuna rağmen Güvenlik Konseyi bu ülkedeki durumu incelemek, ve halkın gerçek temsilcilerini bulmak için bir heyeti Dominik'e göndermeyi kararlaştırdı. Bu heyetin Dominik'te olup bitenleri dünya kamu oyuna açıklaması endişesi, Amerikayı başka bir komployu tezgâhlamasına sebep oldu.

ANAYASA KUVVETLERİNİ YIKMAK

Ötedenberi fiilî durumların, hukuki durumlardan çok daha etken olduğu düşüncesini prensip edinen Amerika: General Wessin kuvvetlerine Anayasa Kuvvetlerini imha emri verdi. Bu emri alan satılmış Wessin uçakları Caamano hükümetinin bulunduğu ve Anayasa Meclisinin toplandığı binayı bombaladı. Bu uçaklar Amerika'nın kontrolu altında bulunan İsidro hava üsssünden havalandıkları halde; Amerikan makamları, bombardımandan habersiz olduklarını utanmadan söyliyebiliyorlardı. Kendilerinin kontrolunda yapılan bu saldırı Caamano kuvvetlerini yıldırmayınca; saldırıyı daha da şiddetlendirip arttırdılar. Gaye; Güvenlik Kurulu heyetinin hareketini engellemek ve başarılabilirse, bu heyetin karşısına sadece Cunta hükümetini çıkarmak.

Fakat, Amerikan kuvvetlerinin himayesinde saldırıya geçen Cunta kuvvetleri, şu ana kadar Anayasa kuvvetlerini ortadan kaldırmayı başaramamıştır. Gerçekten çok güç bir duruma düşmelerine rağmen Anayasa kuvvetleri halka dayandıkları için tahminlerin üstünde bir direnme göstermektedirler. Yüzlerce vatanseverin hayatına mal olan bu direnme karşısında; dünya kamu oyu Dominik'te halkın gücünü hangi tarafın temsil ettiğini açıkça ortaya koymuştur. Şimdi, Dominik'te Amerika Devletler Teşkilâtı, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ve Amerika'nın olmak üzere üç ayrı inceleme heyeti bulunmaktadır. Johnson'un gönderdiği özel heyet; U'Thant'ın gönderdiği heyetin görüşü ile çelişen haberler yaymaktadır. Birleşmiş Milletlere olan bu güvensizlik, Amerikanın tutumunu ortaya koyması yönünden son olay sayılmaktadır.

İşte devre devre, değişen davranışlarıyla emperyalizmin Dominik halkının bağımsızlık ve özgürlüğüne karşı giriştiği saldırının hikâyesi. Bu hikâye daha başka biçimler alarak sürdürülmek isteniyor. Fakat, iç yüzü bilindikten sonra, izlemek güçlüğü ortadan kalkmış demektir. Hangi kılığa girerse girsin, emperyalizmin iç yüzünü açıklamak ise toplumculuğun görevidir.

DÖNÜŞÜM

Onbeş Günlük Siyasi Gazete

Sahibi: **ATAOL BEHRAMOĞLU**
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: **ÜMİT HASSAN**
Teknik Yönetmen: **YURDAKUL ALPAY**
Abone: Yıllığı 20 TL., Altı aylığı 10 TL.
İlân : Özel anlaşmaya bağlıdır.
Yönetim Yeri : Selânik Cad. 28/1 ANKARA
Yazışma ve Abone adresi : Alper Aktan P.K. 45
Cebeci — ANKARA

Dizildiği ve basıldığı yer
RÜZGARLI MATBAA - ANKARA

AMERİKAN EMPERYALİZMİNİN DOMİNİK'TE OYNADIĞI OYUNUN GERÇEK HİKAYESİ

Dominik'teki durum her geçen gün bir başka görünüşe giriyor. Olayların başladığı günden bu yana üç haftalık kısa bir süre geçtiği halde Amerikan emperyalist çevreleri, güçlükle çözüp ayıklanacak karışık bir ülke yaratmayı başarmış bulunuyor. Küçük Dominik Cumhuriyeti'nin bağımsızlık ve özgürlük haklarına yaptıkları kaba saldırıyı; unutturmak, dünya kamu oyunu bu ülkedeki başka olaylara çekmek için büyük bir gayret sarfetmektedir. Bunun yanı sıra, Dominik halkının kurtuluş mücadelesine, başka anlamlar vererek bu kutsal savaşı diğer ülke halklarının gözünde çürütmek istemektedir. Amerikalı emperyalistler, bu ülkedeki savaşı sürünceme mecrasına sokarak; bu ülke üzerindeki ilgiyi dağıtmak, izleyen insanları usandırıp taraf tutmasına engel olmak hevesindedir. Özellikle geri bırakılmış ülke toplumcularının görevi; emperyalizmin bu oyununu yutmamasıdır. Bu oyunu, gene emperyalizm tarafından sessiz sedasız sömürülen halkına açıklaması toplumcuların görevidir. Görüldüğü gibi, burjuva basını Dominik üzerinde artık durmamak eğilimindedir. Bilerek ya da bilmeyerek Dominik'e yapılan saldırıyı; kamu oyunun gözünden uzaklaştırmaktadır. Zaman zaman verilen kısa haberler, bu küçük ülkedeki gelişmeyi anlatacak nitelikte olmamaktadır. Bugün; «Dominik'te durum nedir?» sorusuna cevap verecek ortalama bir vatandaş bulmak herhalde güçleşmiştir. Şu halde; uluslararası bu gangsterlik olayını, izleyip başlangıçtan bugüne kamu oyuna açıklamak toplumcu basına düşmektedir. Bu yorumda; Dominik olaylarının başlangıçtan bugüne geçirdiği evrimi kısaca bulacaksınız.

ANAYASA SAVAŞI

24 Nisan 1965 günü Dominik halkı, 19 aydanberi devam eden cunta diktatörlüğüne karşı baş kaldırdı. Ayaklanan halk, «Anayasa Kuvvetleri» isimli bir cephenin yönetiminde toplanmıştı. Anayasa Kuvvetlerinin siyasi yönü; Dominik İhtilâlci Partisi, 14 Haziran Hareketi ve Halkçı Sosyalist Partisinin birleşik yönüydü. İstekleri: Trujillo diktatörlüğünün yıkılışından sonra yapılan serbest seçimlerde halkının yüzde 62 oyunu alarak Başkan seçilen Juan Bosch'u iktidara getirmekti. Bilindiği gibi Dominik Başkanı Juan Bosch, seçildikten dokuz ay sonra; Amerikan emperyalistlerinin, gerici generallerin, katolik kilisesinin ve emperyalistlerle işbirliği yapan yerli olirgarşinin koalisyonu ile devrilmiş ve Dominik'ten uzaklaştırılmıştı. Juan Bosch'un devrilmesinde fiilen rol oynayan Wessin Y Wessin isimli bir hava generaliydi. Juan Bosch'u getirmek ve iktidar süresini tamamlatmak için girişilen 24 Nisan hareketine Dominik kara ve deniz kuvvetlerinden genç subaylar da katılmıştı. Önce dar bir siyasetçi ve asker grubunun hareketi gibi gösterilmek istenen ayaklanma kısa zamanda halkın desteğinikazanmıştır. Hareketin asıl başarılı devresi halka silâh dağıtıldıktan sonra başlamıştır. Silahlı halk kısa zamanda Dominik'in başkenti Santo Domingo'ya hakim olmuştu. Donald Reid Cabral yönetimindeki kukla cunta hükümeti bu ayaklanış karşısında iki gün bile dayanamamış yıkılmıştı. Anayasa Kuvvetleri serbest seçimlerde kazanan milletvekilleri kısa zamanda bir araya getirmiş ve Juan Bosch'u sürgünde bulunduğu; Porto Rico'dan çağırmağa hazırlanıyordu ki; ayaklanmayı bastırmağa çalışan Hava kuvvetleri kumandanı Wessin Y Wessin, kanlı bir katliama girişti. Çarpışmalar yüzlerce vatanseverin ölmesi ve binlercesinin yaralanması ile sonuçlandı. Fakat, Kanlı çarpışmaların Anayasa Kuvvetlerinin lehine geliştiğini gören Amerika; diktacıların imdadına yetişmek maksadı ile Dominik'e - hiç bir kuruluşa danışmadan - deniz piyadelerini çıkardı.

EMPERYALİZMİN DEĞİŞMEZ BAHANESİ

Gecikmekten korkan Amerikan emperyalist çevreleri; Dominik'e asker çıkarırken, Kongo'da ve diğer bir çok ülkede tekrarladıkları, bahaneyi ileri sürüyordu: «Dominik'teki Amerikalıları boşaltmak için tedbir» Olayların hızlı akışı arasında bu bahaneyi pek kavrıyamıyanlar; her geçen saat adaya çıkan deniz piyadelerinin sayıları arttıkça uyandılar. Çünkü deniz piyadeleri Dominik'teki bir kaç yüz Amerikalıyı limanda bekleyen savaş gemilerine taşırken; büyük kısmı yenilmek üzere olan genel Wessin kuvvetlerinin cephesini teslim alıyordu. Böylece, Amerikan emperyalizminin Dominik'te sürmesinden yana olan satılmış kuvvetlerin yenilmesi engellenmişti. Bu iş başarıldıktan sonra, dünya kamu oyuna beklenen gerekçe şöyle sunuldu: Bir iç savaşı önlemek, fazla kan dökülmesine engel olmak için Amerikan deniz piyadeleri çarpışan iki kuvvet arasına girmiştir. Böylelikle uluslararası tarafsız bölge gurulmuştur. 1916 yılında gene böyle bir bahane ile gelip ancak sekiz yıl sonra ülkelerini terkeden deniz piyadelerini hatırlıyan Dominikliler; bu gerekcenin gerçek anlamını biliyorlardı. Dominik Amerika tarafından resmen işgal edilmişti. Ve ne zaman çıkıp gideceklerini ise kimse bilemezdi.

DURUMU ÖRTEN YENİ TEDBİRLER

Bütün dünya kamu oyunda sert tepkiler yaratan bu «müdahale» karşısında Amerika, bu çirkin sorumu paylaşacak ortaklarına başvurdu. 20 Latin Amerika ülkesinden kurulu Amerikan Devletleri Teşkilâtı'nı toplantıya çağırdı. Büyük çoğunluğunun Amerikaya bağlı olan bu kurulda bile sert itiraz sesleri yükseldi. Ve Kurul Amerikan askerlerinin derhal çekilmesini gerekirse Kurulun yönetiminde ve diğer Latin ülkelerinin katılacakları bir barış gücünün gönderilmesi teklif edildi. Amerika buna şiddetle karşı koydu. Sorumu paylaşmak fakat ele geçirdiği lokmayı kimseyle paylaşmak istemiyordu. Latin Amerika ülkelerinin tepkilerini önlemek maksadı ile; Dominik'e komünistlerin hakim olmak istediğini Başkan Johson son resmen açıkladı. Bu gerçek dışı itham: bir çok ülkede - bu arada Türkiye'de Amerikadan yana olan çevrelerde büyük bir rağbet buldu. Özellikle işin bu devresinde toplumcu basına kendi kamu oylarını aydınlamak görevi düşüyordu. Kendini anti komünist perdesi arkasında gizlemeğe çalışan emperyalizmin gerçek yüzünü ortaya çıkarmak gerekiyordu.

MİLLİ KURTULUŞ HAREKETİ

24 Nisan ayaklanması gerçekten bir milli kurtuluş ve Anayasa hareketinden başka bir şey değildi. Gerek iktidara çağrılan Başkan Juan Bosch, gerek Anayasa Kuvvetleri başında bulunan Albay Caamano; ılımlı bir reformcu ve milli kurtuluşçu kimselerdi. İstedikleri Dominik'te Amerikan emperyalizmine son vermek, millî servetlerine ve ürünlerine halkın yararına olan bir yönetim altında sahip çıkmaktı. İşte Amerika'nın karşı koyduğu istek de buydu ve hareketi komünist hareket olarak damgalamasına yeter sebepti. Halkının yüzde 62 sinden oy alarak Başkan seçilen Juan Bosch da ayni gerekçe ile yurdundan çıkarılmıştı. Şimdi, ayni gerekçe ile onu geri getirmek isteyen hareket bastırılıyordu. Ve bu sırada Dominik'te Amerikan askerlerinin sayısı 30 bine yükseliyor, «Uluslararası Tarafsız Bölge» de Anayasa Kuvvetlerinin elinde bulunan bölgenin zararına gittikçe büyüyordu.

SORUN GÜVENLİK KONSEYİNDE

Dünyanın neresinde olursa olsun emperyalizme karşı girişilen bütün millî kurtuluş hareketlerini bastırmak görevini üzerine almış olan Amerika'yı bu yeni saldırısında durdurmak için Güvenlik Konseyi toplantıya çağrıldı. Anayasa Kuvvetleri hükümetinin başında bulunan Albay Caamano, Güvenlik Konseyine bir telgrafla başvurarak, Amerikan askerlerinin Dominik'ten derhal çekilmesini istedi.

Fakat, Amerika Caamano hükümetini tanımamak için sağcı general Wessin aracılığı ile Dominik'te ikinci bir hükümet kurdurdu. Kukla bir cuntadan başka bir şey olmayan ve halkın desteğinden uzak bir avuç maceracının kurduğu bu hükümet ise Amerikalıların çekilmesini istemiyordu. Amerika bu oyuna ilk defa başvurmuyordu. Hoşuna gitmeyen her milli kurtuluş hareketi karşısına böyle kukla bir cunta kurup, onunla işbirliği yapmak oyunu, bir çok ülkede denenmiş

(Arkası 11. sayfada)